

1<sup>a</sup>  
2669

Valinon  
C...  
C...  
C...  
C...  
**C...  
C...  
C...  
C...**



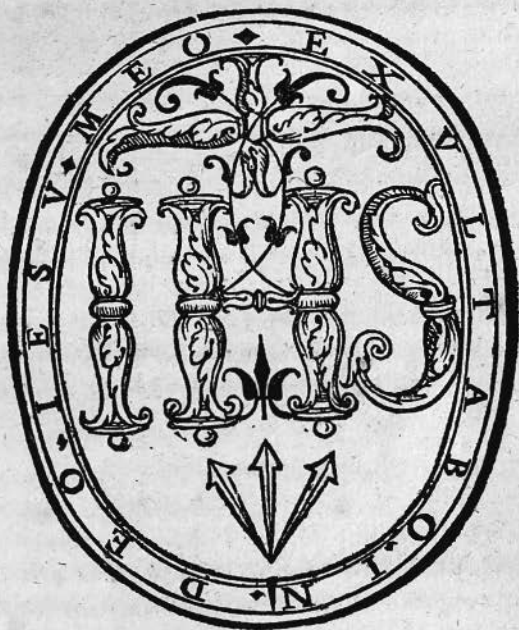
VNIVERSIDAD  
DE SALAMANCA

GREGORIUS...  
C...  
C...

CATECHISMI  
CHRISTIANÆ FIDEI,  
in quo veritas nostrę religionis  
ostenditur, & sectę Iapo  
nenses confutantur,

*LIBER SECVNDVS.*

† Authore Alexandro Valignano societatis IESV.



Olysisipone excudebat Emmanuel de Lyra, Typog. 1586.

Cum facultate sanctę generalis Inquisitionis.



VNIVERSIDAD  
DE SALAMANCA

CREDO USAL

C A T E C H I S M I I A-

ponensis libri secundi,

Prooemium.



VO sunt, quæ mortalium animos ad spem beatæ vitæ potiundæ, & virtutem amplectendam excitare solent: vnum est veræ fidei, & religionis cognitio, ex qua errorum, falsorumq; dogmatum confutatio proficitur: alterum diuinæ legis assidua meditatio, quam Dei Opt. Max. cultus, eiusq; sanctionum obseruantia cõsequitur. Hinc nimirum factum est, vt præcipui Christianæ Philosophiæ Magistri, non modò contra superstitiosa gentium dogmata disseruerint, sed etiam Christi famulos præclaris diuinarum rerum documentis, ad omnem virtutem erudierint. Quorũ nos vestigia persequentes postquàm superiori libro Iaponensium dogmatum fundamenta inania planè esse demonstrauimus, atque aded Christianam fidem constituimus, operæpretium duximus hoc altero libro diuinarum sanctionum, quas Decalogo comprehensas, à Deo accepimus, explicatione afferre, simulq; ostendere, quanta sint in ecclesiæ sacramentis ad eadem præcepta faciliè obseruanda præsidia constituta.

CONCIO

A 2



CONCIO PRIMA.  
IN QVA DIVINAE LEGIS PRAE-  
cepta explicantur.



**S**UPERIORI libro in eo argumento versati sumus, ex quo satis constare potest, quo pacto filius Dei factus sit homo, ut vniuersorum hominum peccata deleteret, & viam rectam, qua pergeretur in caelum, ostenderet, & mundo optatissimam salutem praestaret: In praesentia tractabimus de ea, quam sanctissimè tulit, lege: & dereliquis, quae diuinitus constituit, ut seruarentur perpetuò usque ad vltimū mundi interituri finem. Cū autē ipse fuerit ille n. et Deus, qui olim ministerio Moysi legē cōdiderit in veteri Hebraeorū populo, iterū cōfirmavit eā denuò postquam venit in mundū: Hac verò lege decē praecepta cōtinētur, quae iussit ut obseruaretur ab oībus, & ea obseruātibus salutē p̄misit sempiternā.

**P**rimum huius legis praeceptum est, ut vniuersi vnum tantum Deū colāt, et venerentur, & eum ex toto corde, et animo, supra oīa diligant. Secundum est, quo prohibemur, iurare vanè per sanctum Dei nomen. Tertium est, ut Dies sacros, & festos colamus. Quartum est, ut oēs suis parentibus debitum honorem impendant. Quintum est, quo prohibemur homini vitam adimere. Sextum est, ne adulteria admittamus. Septimum, ne aliena bona vsurpemus. Octauum est, ne fallū aduersus aliquem testimonium dicamus. Nonum est, ne alterius vxorem appetamus. Decimum est, ne aliorum bona concupiscamus. Hec sunt decem praecepta, quae olim Deus in veteri Iudeorum populo iniunxit oībus obseruanda: et postea Christus redemptor noster denuò stabiliiuit Christianorum plebe, et Republicā sandata: ex quibus rectè colligitur, ea esse diuinitus imposita: nam paucissimis verbis complectuntur quicquid hōibus iuberi potest: et tam suaui mandata sunt, ut in omni prouincia, Regno, natione, & gente coli, et obseruari possint, et debeant: quod reliquae leges à mundi Principibus latae non habent: quae etsi vtilis, et cōmodae sunt in vna prouincia, vel Regno, in alio prorsus inutiles, incōmodae, et vanae sunt: Hec tamen lex, ut potè lata à Deo, qui sapientissimus est, et vniuersorum dominus, vim habet obligandi oēs gentes toto terrarū orbe dispersas: et ab vniuersis hominibus obseruari potest Dei ope, & auxilio. Porrò, ut haec omnia intelligatis, nosse debetis, tria huic legi potissimum conuenire: nam cum sit lex diuinitus instituta, par est, ut in tribus excellat.

Primum

Christianæ fidei.

3

Primum est rectissima, et æquissima summa ratione constans, quippe quæ à Deo, in quo est perfectissima ratio æquitatis, & bonitatis, sancita est, & lata est hominibus mente, & intellectu constantibus, qui ratione ducuntur. Secundum, est omni ex parte absoluta, perfectè hominem instituens, ut omne malum deuictet, & bonum vndique prosequatur. Tertium est, lex, quæ in omni prouincia, & Regno, ab omni gente, & natione obseruari, & coli potest. His tribus rebus potissimum excellit, & praestat cæteris hæc diuina lex: hæc enim tria reliquæ humanæ leges non habent. Primum, hæc lex tota in ratione est, & æquitatē innixa, & posita. Hoc facillè comprobari, & constare apertè potest, si singula huius diuinæ legis praecepta percurramus, & singula declarem iuxta Dei mentem, quæ eam tulit.

**I**n primo nanque mandato praescribitur, ut nullus adoret, & colat, nisi vnum tantum Deum, & ut omnes homines hunc Deum summo amore prosequantur: quæ res, quàm sit rectæ rationi consentanea, quis non videat? quàm sit omni æquitati consona, quis quantumuis rudis, ac barbarus non intelligat? Nam si vnus tantum est Deus, vnus rerum omnium opifex, princeps, moderator, & Dominus, ut supra est claris rationibus comprobatum, rationis, & iustitiæ lex exigit, ut ipsi soli diuinus cultus, & honor impendatur: & non rebus ab eo conditis, & ex nihilo procreatis. Insuper si ipse est summa, & infinita bonitas, cuius nutu, & ope viuimus, mouemur, dirigimur, & conseruamur, par est, ut eum ex toto corde, & animo supra omnia diligamus. Nam primum, & summum bonū, summè, & ante cætera omnia expeti, & amari debet: & ita hoc praecepto interdictus est nobis omnis simulacrorum cultus: Prohibemur *Camios*, & Fotoquios venerari: prohibemur nostram in illis spem, & salutem collocare: ab eis opem, & auxilium petere. Quamobrem nefas est, eorum simulacra, & imagines colere, quia Deo debitus, & meritis cultus, & honor detrahitur, & creaturis impenditur: nefas est, mortuorum hominum effigies depingere, statuas erigere, ut diuinis cultibus adorentur. Præterea prohibentur nobis hoc praecepto veneficia, sortilegia, auguria, præstigiæ, & omnes Magicæ artes, ac superstitiosæ ariolationes, quæ dæmonum opera, & ministerio peraguntur: Est enim diabolus hominumceptor harum superstitionum, & artium inuentor, Dei aduersarius, & hostis. Hæc autem omnia ex eius malitia profluxerunt, & in mundum sunt inuecta, mille fraudibus, & mendaciis plena, quibus passim ho-

A 3 mines



## Catechismus Iaponensis

mines in errorem deducuntur. Est igitur vultus tantum Deus colendus, & adorandus, qui est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, qui vniuersa ex nihilo finxit, & condidit: condita gubernat, & conseruat, & ita vniuersorum est Dominus. IESVS CHRISTVS Redemptor noster colendus, & adorandus similiter est, quoniam est filius Dei, factus tamen homo ob nostram salutem: in hoc vno Deo spes nostra sita est: ab hoc vno rota nostra salus pendet: huius Dei auxilium petendum, & inuocandum est: ab hoc vno vniuersa bona promanant. Hoc tamen præcepto non est nobis interdictus crucis, & aliarum sacrarum imaginum, & statuarum sanctarum vsus, qui est apud Christianos: nec prohibemur sanctos, qui in caelesti, & foelicissimo beatorum domicilio consistunt, venerari, & colere: nam crucis imago refert nobis acerbissimam illam mortem, quam Iesus Christus vnicus nostræ salutis autor sponte pertulit, vt nobis peccati labe corruptis salutem conferret. Aliæ imagines referunt nobis cætera eius gesta: quæ dum in hoc mundo sanctissimè vixit, mirabiliter edidit. Aliæ item nobis referunt sanctos viros, & egregia eorum facta, ex quibus ad vitam nostram benè, & sanctè traducendam inuitamur quæque nobis in memoriam reducunt ea, quæ pro fide, & religione nostra inuictò animo pertulerunt. Vndè Christiani non colunt, neque adorant imagines, credentes, in eis virium, aut potestatis aliquid inesse: sed adorant, & venerantur Deum ipsum, & Iesum Christum filium eius in cruce, & aliis imaginibus adumbratum: & crucem, ac cæteras imagines colunt, & reuerentur ea ratione, qua figuræ sunt nobis Deum, & Iesum Christum eius filium referentes: item sanctos vel homines, vel angelos, quos Christiani venerantur, non colunt, neque adorant eo cultu, honore, & veneratione, qua Deum ipsum reuerentur. Non enim sanctos adorant, credentes eis, ex seipsis sanctitatis, & diuinitatis aliquid inesse. Solum enim Deum profitemur, & credimus ex seipso sanctitatem, & diuinitatem habere: sed colimus sanctos tanquam fideles Dei seruos, vt Deo charos, & gratos amicos, vt Dei nuncios, & interim eorum opem, & auxilium inuocamus, vt sint nostri apud Deum patroni, sint aduocati, sint deprecatores, vt diuinam nobis gratiam, & benevolentiam concilient, ac cætera beneficia, quæ petimus, impetrent nobis à Deo, à quo solo peccatorum veniam, & salutem, ac foelicitatè sempiternâ exposcimus, à quo, quidquid boni est, expectamus. Quâobrem summo cù amore, & charitate cõplecti debemus.

Ipsè

## Christianæ fidei.

7

Ipsè est ante, & supra omnia diligendus: potius vitâ perdere, quàm Deum debemus: vitæ detrimentum prius pati tenemur, quàm vllum mortale peccatum admittere, quo Deus offendatur: & ita prius occidi nos patiemur, quàm Dei fidem abnegemus: Christi religionem deseramus: vanas, & superstitiosas Idolorum ceremonias seruemus: Camios, aut Fotoquios veneremur, aut vllum illis sacrificium offeramus: & hæc sunt, quæ in primo Dei mandato continentur.

Secundum Dei præceptum est, ne vanè per sanctum Dei nomen iuremus: In quo præcepto nihil est, quod non sit æquitati, & rationi maximè consentaneum: Nam cum Deus sit vniuersorum autor, princeps, & Dominus, cui omnes cultum, honorem, & famulatum debent, apertè colligitur, nemini licere per sanctum eius nomen iurare, siue falso, siue vanè, siue iniquè: Sanctum enim Dei nomen polluimus, cum illud temere absque reuerentia, & honore proferimus. Hoc itaque præcepto prohibemur, mendacium iuramento confirmare. Est enim magnâ iniuria Dei, cum eum in mendacii testem adducimus: quippe qui est prima, & summa veritas, qui nec fallere, nec falli potest, qui que summo odio mendacium detestatur. Item prohibemur id iuramento confirmare, quod nobis certò compertum non est: nam si rem incertam, aut dubiam iuramus, periculum iurandi falsum incurrimus, & iniuria fit Deo, si vt testis incerti, vel dubij producatur. Item, hoc etiam præcepto interdicitur nobis iuramentum, quod temerè absque reuerentia, & honore Dei fit. Infertur enim Principi, & Regi iniuria, si nomen eius absq; reuerentia debita tractatur. Item prohibemur rem iuramento confirmare, cum iuramento opus non est: non enim est Diuini nominis vsus futurus temerè, cum eum ratio non exigit, & necessitas postulet. Item vetitum est nobis, iurare nos aliquid facturos, vel omissoiros, quod facere, vel omittere peccatum sit: tunc enim debita iustitia iuramentum carebit: non tamen tam graue peccatum est iurare absque necessitate cogente quod verû alioqui est, & nobis certò exploratû, quàm sit iurare mendacii, aut iurare nos facturos, quod fieri absq; peccato nõ potest. Hinc etiã planè colligitur, omne blasphemix crimen esse nobis interdicitû: nam si vanè iurare prohibemur, maiori multò ratione vetamur, ignominiosè de Deo aliquid dicere, aut aliquid contumeliosè loquendo Deo tribuere, vel aliquid detrahere. Cæterum non omne iuramentum in vniuersum hoc præcepto inhietur: nam licet nobis iurare, quâdo veritatem certam,

A 4

&



## Catechismus Iaponensis

& nobis compertam, necesse est iuramento comprobare, ut dicto nostro fides habeatur, dum modo iuremus cum debita diuini nominis reuerentia, & honore: & ad id aliqua iusta necessitate cogamur. At verò iurare per Camios, vel Fotoquios, vel per rem aliquam ad eos pertinentem, nobis non licet: esset enim grande nefas, & crimen contra primum supradictum mandatum, quia Camiis, & Fotoquiis cultus, honor, potestas, & veritas soli Deo debita tribuerentur.

**T**ertium Dei præceptum est, ut festos, & sacros dies colamus, quod ut probè intelligatis, priùs scire vos oportet, quod sicut principes, ac Reges terræ in more habent, ut certos aliquos dies constituent, quibus subditi famulatum ipsis, & obsequium præstent: sic Deus constituit statos, ac solennes dies, quibus Christiani omnes ex legis præscripto rebus diuinis vacent, Deo cultum, honorem, & obsequium debitum impendant: sese in sacras ædes, ac templa conferant, sacrificiis missarum intersint: precationibus, & obsecrationibus Deum sibi placare, & suorum scelerum, ac delictorum veniam, & animarum salutem obtinere conentur. Ob hanc rem in templa concurrimus, ut quæ sunt nobis necessaria ad salutem doceamur, et ea præcibus, ac votis à Deo flagitemus. Porro ut hæc omnia meliùs præstarentur, iussit Deus ut sacris, ac festis diebus opera seruilia intermittantur: studia, & negocia secularia deponantur, ut diuinis rebus commodiùs vacemus, & eos dies in honore, & cultu Dei retinendo, & nostrarum animarum salute procuranda consumamus: ob hanc rem consecrati, & instituti sunt omnes totius anni Dominici dies, & quidam alij præcipui, qui dicati sunt sanctis: quibus diebus mysteria, & gesta IESU CHRISTI Domini nostri in memoriã reuocantur, et facta sanctorum hominum referuntur: quapropter Christiani singuli, si commodè possunt, absque graui suarum rerum detrimento, tenentur hisce sacris, & festis diebus templum frætere, missæ sacrificium audire. At si iustis causis, & negotiis aliquis sit impeditus, ita ut commodè templum adire non possit, satis est si Deum corde, & affectu adoret, animo in templum eundi, si potest. Hisce etiam temporibus cessare debent Christiani, & nihil agere eorum, quæ ceteris hebdomadæ diebus operarij laborando solent effeere. Non licet hisce diebus terram colere, ligna cedere, aut alia similia opera præstare, nisi ad ea necessitate graui cogamur, ut rerum nostrarum incommodum, & iacturam deuitemus. Nam cum prædicti dies instituti sint ad salutem animarum

pro-

## Christianæ fidei.

5

promouendam, fas non est, eos in sæcularium rerum negotiis, & corporum obsequiis consumere. Non tamen opera necessaria relinquere prohibemur.

**Q**uartum Dei mandatum est, ut nostris parentibus honorem debitum impendamus. Quod quàm sit æquitati, & rationi consonum, planum est: nam secundum Deum id quod sumus, à parentibus accepimus, qui nec vitam, nec spiritum quidem hunc, quem ducimus habemus, si nostri nos parentes non generassent: ipsi nos genuerunt, genitos educarunt, instruxerunt, gubernarunt, & sua nobis bona tradiderunt. Quapropter iustitiæ lex, & ratio postulat, ut filij parentes suos honorèt. Quatuor illis debentur, amor, reuerentia, obedientia, & subsidium, quando ope egent aliena: non solum verbo eos honorare debemus, aut signis tantum, & ceremoniis externis, sed potissimum interno amore prosequi, & ex animo reuereri: & ipsis, cum nobis iusta, & recta imperant, parere, & eorum inopiam, & indigentiam subleuare, memores, quod quidquid sumus, sit ab illis in nos collatum: quidquid habemus sit ab illis acceptum. Hoc etiam præcepto iubemur patres spirituales, qui nostrarum animarum curam habent, colere, & honorare, quales sunt sacerdotes, prælati, & superiores à Deo constituti: ipsi nanque nostrorum animorum cure, & saluti inuigilant, ipsi in terris Dei vice funguntur, & idcirco præcipit Deus, ut eorum iussis obsequamur, eos, quando nostra opera, ministerio, & subsidio indigent, iuueamus. Hoc idem principibus, & regibus, & reliquis, quorum dictioni, & imperio subsumus, præstari debet. Nam hi etiam loco Dei in terris iustitiam administrant, populos, & res publicas moderantur, & ob id ipsis parendum est in omnibus, dum ea iubent, quæ cum recta ratione, & diuinis legibus non pugnant: fidelitas erga eos magna esse debet: si opus fuerit, est pro illis sanguis etiam ipse fundendus, & vita amittenda, ut eorum vitam, honorem, principatum, & imperium tueamur ab omni prorsus proditiõne, & contra eos coniuratione, & rebellionem alieni.

**Q**uintum Dei præceptum est, ut nulli vitam adimamus. Quo præcepto non prohibentur Reges, & Principes subditos occidere ob suorum scelerum pœnam: Imò potius iubet Deus, ut Reges, & Principes iustitiam in terris administrant, improbos, & perditos homines debitis suppliciis afficiant, eos vel morte puniant, vel in exilium mittant, vel ad perpetuos carceres damnent, vel denique aliis meritis pœnis addicant: tunc enim



## Catechismus Iaponensis

enim Principes nequaquam Dei legem violant, si eos interfici iubeant: neque delinquent ij, quorum opera, & ministerio occiduntur improbi iussu Principum, & sententia Magistratum. Item, non est nobis interdictum ius belli, quo fas est Principibus iustum bellum gerentibus hostes occidere suorum militum opera. Prohibemur ergo quenquam necare, vel ira, vel odio, vel alio deprauato animi affectu, vel priuata nostra autoritate: in quo iustitiæ lex, & recte rationis præscriptum violatur, & sicut ij faciunt, qui interficiunt alios, cum tamen ad id nullam habeant potestatem: quippe qui nec Principes sunt, nec vlla Magistratus autoritate, & officio fungantur. Item, hoc præcepto non solum est nobis interdictum quenquam occidere, sed etiam vulnerare, mutilare, verberare, aut alia quapiam iniuria afficere: hæc omnia iustitiæ erga proximum debita, lex exigat, & recte rationis norma præscribit. Item, prohibemur multò maiori ratione nos ipsos, vel filios nostros occidere, siue cum adhuc in utero matrum concluduntur, siue postquam in lucem sunt editi. Est enim grande flagitium, & contra recte rationis, & naturæ ordinem, vt quis seipsum interimat, aut foetum in utero matris consistentem letiferis herbis veneno, vel alio exitioso medicamento adhibito perdat. Item, hoc præcepto vetamur præbere alteri consilium, auxilium, vel adminiculum in occidendo proximo contra iustitiæ legem, & rationis ordinem.

**S**extum Dei mandatum est, ne adulterium committamus. Quo præcepto interdicatur nobis omne libidinis, & luxuriæ peccatum, siue sit cum foemina coniugata concubitus: siue cum foemina omni coniugii vinculo soluta. Solus enim matrimonii vsus est iure licitus: quæ oia equitate, & ratione sunt plena. Quod vt rectè, & liquidò intelligatis, est aduertendum, maris & foemine concubitus esse natura constitutum ad filiorum procreationem: homo verò, quia animal est, quod ceteris animantibus antecellit, pluribus ad sui educationem indiget: non enim solum exigit alimenta, quibus alatur commodè, sed etiam requirit, vt bonis vitæ moribus imbuatur, literis informetur, disciplina corrigatur, vt benè, inculpatèque, quoad fieri potest, viuat inter alios homines, vt tandem propositum sibi diuinitus finem assequatur. Porro ad hanc rem benè præstandam, cum sola foemina per se ipsam non sufficeret, instituit Deus, vt vir cum foemina matrimonii vinculo copuletur: vt tam mater, quam pater pari cura, & diligentia filios educassent: Idcirco iussit primùm ne foemina cum

aliis

## Christianæ fidei.

aliis viris, quam cum maritis suis commiscerentur: alioqui enim foeminis virorum coitu promiscuè, & communiter vtentibus, totus generationis ordo perturbaretur: nam nec filii suos patres certò cognoscerent: nec patres suos filios possent certò discernere, & ita multi filii patribus orarentur, & alimentis sibi debitis priuati, vix, aut non sine magno negotio viuerent: & plerique alienos filios alere cogerentur: qua in re profectò naturæ ordo confunderetur, & viri, ac foeminae concubitus debito sibi sine fraudaretur. Iussit secundo Deus, vt vir vnã tantum vxorem haberet, & vicissim foemina vni tantum viro coniungeretur, vt prædicta, & alia incommoda deuitarentur: nam si foemina plures viros habeat, distingui non posset, quis cuius patris filius esset: quòd si vir pluribus vxoribus vteretur eodem tempore ex duabus aut tribus vxoribus posset liberos suscipere, & tunc incertum esset, quis eorum legitimus hæres esse deberet: filii sese inuicem gladio perimeret, vt in bonis paternis iure hæreditario succederent: item vnus vir pluribus vxoribus satisfacere commodè non posset: inter vxores orirentur dissidia, inimicitia, inuidia, odia ob zelotypiam: nulla esset in familia pax, nulla quies, nulla securitas. Item lex coniugii est, vt vir, & vxor sint in tori fide, & debito coniugali soluendo pares: quare sicut vxor pluribus viris commisceri non debet, sic nec vir pluribus vxoribus vti, & sicut vxor ex vi, & natura coniugii marito fidem seruare compellitur ab alterius viri coitu abstinens, sic maritus datam suæ vxori fidem violare prohibetur, & idcirco alteri foeminae coniungi non debet. Tertiò iubet Deus, vt vir, & foemina matrimonio copulati hanc mutuam fidem seruent vsque ad mortem, ita vt coniugium semel contractum dissolui nequeat, nisi alterius coniugis obitu: quare neutri coniugum fas est, dum alter viuat, ad alias nuptias transire, vno tamen coniugum moriente, alteri licet nouum matrimonium iterum contrahere: & hoc est diuinitus constitutum: Primò ne filii suis patribus, aut matribus destituantur: & vt propria suorum parentum cura, & diligentia educantur, quippe diuina lege ad id obligantur parentes: aliter enim solent filii in aliorum potestatem venire, à quibus malè educantur, malè tractantur, imò pierunque occiduntur, vt eorum bonis naturales occidentium filii potiantur. Secundo, quia maxime rationi aduersatur, vt vir qui vxorem duxit suæ dignitati conuenientem, & qua pro libito vius est, eam repudiet; domo eiciat, & aliam admitat, & accipiat. Tertiò, quia hinc oriri possunt multa, & magna

hominum



## Cathechismus Iaponensis

hominum incommoda, simulates, dissidia, odia, rixæ: non solum inter coniugum propinquos, & cognatos, sed etiam inter filios, ut qui sint ex diuersis patribus, ac matribus suscepti: imò etiam inter ipsas uxores, ut experimento nouimus in iis locis, & terris, ubi deprauatus hic mos retinetur: Deus verò, quia est pacis, & quietis auctor, omnis æquitatis, & iustitiæ fons, & origo, vult summopere hæc omnia incommoda è medio tollere, & ob id iussit, ne vir, quandiu vxor viuut, discedat ab ea, nec fœmina viuente marito, alteri copuletur. At verò si coniugum alter ad Christi fidem, & religionem conuertatur, & alter nolit Christi fidem suscipere, & nolit cum altero coniuge sine iniuria Dei simul habitare, iure potest alterum relinquere, & cui voluerit matrimonio coniungi, & hoc Christi discipuli diuinitus edocti Dei auctoritate tradiderunt. Item, si coniuges iustis de causis simul habitare non possint absque peccato, tunc alter iure potest ab altero separari, quoad torum, & aliquando etiam quoad habitationem, ad alias tamen nuptias transire non potest, quandiu viuut alter coniux: hoc autem constituit Deus, ne alter alterum fastideret, ne facile inter se se offensionem haberent coniuges, occasione accepta ex permilla sibi facultate, vel matrimonium dirimendi, vel ab altero coniuge discedendi. Item, hoc præcepto interdicta est omnis humani seminis voluntaria effusio, nisi ea, quæ est intra naturale vas propriæ vxoris: nam humanum semen est à natura institutum ad sobolem procreandam, & liberos suscipiendos, ideo magnum est scelus, quod rationis, & naturæ ordinem peruertit, prædictum semen emittere, ita ut debita, & legitima proles generari non possit. Sic etiam est hoc præcepto prohibita omnis libidinis actio impudica, quæ hoc præscripto à natura sine fraudatur, qualia sunt oscula, amplexus, tactus, nisi sint inter coniuges: maximè verò, & grauissimè est prohibitum impurissimum, & omnibus modis detestandum crimen Vacatorum, quod torum naturæ ordinem diuinitus constitutum euertit, quodque ob id Deus summo odio prosequitur.

**S**eptimum Dei præceptum est, ne rem alienam furemur: quod quàm sit æquitati, iustitiæ, et rectæ rationi consonum, omnes planè percipiunt: non solum hoc Dei mandato nobis interdicitur omne furtum, omnis rapina, præda, latrocinium siue terra, siue mari committatur: sed etiam prohibentur doli, et fraudes in emptionibus, et venditionibus, et cæteris contractibus inter homines fieri solitos, quos ius gentium iut fo-

duxit

## Christianæ fidei.

7

duxit, unde nefas est rem vnã pro alia vendere, ut maiori pretio quàm sit vel lege, vel communi hominum æstimatione taxatum: nefas est debita non soluere, quando solui commodè possunt. Nefas est plus debito à quoquam exigere, vel accipere: quapropter hoc Dei præceptum, & legem infringunt quotquot alteri damnum in rebus, & bonis inferunt: quotquot aliqua ratione sunt causa, ut alius iure suo, vel re propria spoliatur: & damna proximo illata restituere tenentur, ut sui peccati veniam consequantur, & Dei gratiam, ac beneuolentiam sibi concilient. At non est hoc præceptum prohibitum, Prætorum, Iudicum, & Magistratum autoritate eorum bona capere, qui patriam produunt, aut Regum, & Principum maiestatem lædunt, aut aliud facinus perpetrant, ob quod promerentur, ut suis rebus priuentur. Item non est hoc mandato interdictum, hostium bona capere iure belli, quod geritur, siue terra, siue mari, quando bellum iusta principum auctoritate suscipitur: ut est à nobis supra explicatum.

**O**ctauum Dei mandatum est, ne falsum in alium testimonium dicamus, quo vel vitæ, vel honoris, vel fame, vel rerum detrimentum incurrat. Item mentiri prohibemur. Similiter quemquam apud Principes suos, vel iudices, vel alios calumniari, ut in eorum odium, & offensionem veniant, vel mali aliquid patiantur: item prohibemur secreta alicuius nobis iscum communicata, aut fidei nostræ commissa detegere contra rationis ordinem, quando sunt alicuius momenti negotia, & talia, quæ possint damno afficere proximum: Quæ omnia quântum cum recta ratione consentiant, nemo est, qui non aperte cognoscat, nam clarè iustitiæ leges violantur, si alium falsis criminibus accuses, si mendaciis, si calumniis eius honorem lædas, aut fame, & existimationi detrahas: fidem, & autoritatem abroges: si consilia, & facta alterius, tibi secretò patefacta aperias, & referas.

**N**onvm Dei præceptum est, ne quis alienam vxorem concupiscat.

**D**ecimum est, ne quis alterius bona appetat: Quibus Dei mandatis aperte docemur, non solum esse prohibita externa furta, & adulteria, aut alia exteriora crimina, sed etiam praua animi desideria, & malos quocunque cordis affectus, seu deprauatas mentis cogitationes voluntarias: quæ omnia maxima ratione innituntur: nam si opus externum iniquum est, consequitur, ut iniqua sit voluntas, & animus perpetrandi: quoniam licet





## Catechismus Iaponensis

licet voluntaria malæ mentis cogitatis, aut cordis deprauatâ cupiditas ad opus non perueniat, eo quò idonea ad faciendum commoditas non suppetat: nihilominus tamen ipsum nefarium opus factis est iam animo, & voluntate commissum: Idcirco iubet rectissimè Deus, ne quidquam eorum, quæ opere præstare iure non possumus, quia sint nobis lege prohibita, animi desiderio, aut voluntate faciamus. Hoc autem intelligitur de iis desideriis animi, & cordis affectibus, qui voluntatis consensu, aut rationis plena deliberatione gignuntur: nam si malæ cogitationes homini succurrant, & illicitæ quædam rerum imagines eius animo subeant absque vlllo voluntatis assensu, nullum est peccatum: atque ita intelligetis faciliè, quo pacto prædicta decem diuina mandata sint æquissima, & rectissima, & ideo dignissima, vt ab omnibus gentibus suscipiantur, colantur, & obseruentur: nam vniuersa cum rectæ rationis norma conueniunt, & cum ipso naturæ ordine consentiunt: ex quo sequitur vt ea sint singulari Dei sapientia constitutâ, qui est rationis, & naturæ institutor, & parens: item constat ex dictis diuina mandata perfectè homines instruere, vt benè, & sanctè viuant: quod abundè præstant prædicta decem præcepta, quippe quæ dirigunt homines, ne vnquam à recto, & iusto aberrent: docent quæ iusta, & rationi consentanea sunt: docent quâ ratione sese homo gerere debeat erga Deum principem, Dominum, parentem, & autorem suum: quomodo se habere debeat erga proximos tanquàm conseruos, conciuēs, & fratres suos: quo modo se ipsum à peccati labe, & fordibus liberum conseruet: Docent eaim vnum tantum Deum esse adorandum, colendum, & supra omnia diligendum: ab eo auxilium, & opem implorandam: in eo salutis spem constituendam: ab eo bona vniuersa votis, & precibus postulanda: docent proximos esse amore prosequendos: vt quæ præscribunt, neminem esse iniuria lædendum: parentibus tam spiritalibus, quàm corporalibus esse obtemperandum: Regum, & principum, ac dominorum mandata obseruanda: Docent insuper non solum praua opera externa fugienda, sed etiam internam animi, & cordis munditiâ procurandam: denique præcipiunt, vt quoad fieri potest, benè, & inculpate viuamus: prohibent quicquid malum est: iubent vt prauis, & improbi mentis affectus abiiciantur: deponatur omnis peccandi cupiditas. Quamobrem planè colligitur, vt nihil sit in istis decem præceptis contentum, quod non sit summa cum æquitate, & ratione sancitum.

Est

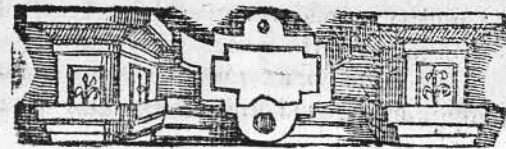
## Christianæ fidei.

8

Est etiam tertia horum mandatorum vis, vt quia præcepta sunt diuinitus data in salutem, & bonum vniuersorum hominum, legem continent omnium viribus, & facultati conuenientem: ita vt in omnibus orbis prouinciis, & Regnis ab omni gentium natione, quantumuis barbara, rudi, agresti, & imbecilla coli, & obseruari queat: imò non solum seruari ab omnibus potest, sed talis est, vt si in toto terrarum orbe coleretur, totus vndique mundus in officio contineretur, totus summa cum pace, & tranquillitate gubernaretur, totus denique omni virtutis genere floreret: procul essent prodiones, factiones, simultates, odia, dissidia, inimicitia: non tot bella sæuirent, non tot hominum cædes patrarentur, non tot violarentur coniugia adulteriis, non tot rapina, prædæ, latrocinia, & furta admitterentur: demum vitia exularent: & vbiq; iustitia, æquitas, & virtus dominaretur: nam si aduertere diligenter velitis, & rem ipsam bene expendatis, deprehendatis faciliè, quidquid in mundo malè geritur, ideo fieri, quia hæc decem diuinæ legis præcepta violantur: quibus violatis, omnis iustitiæ æquitatis, & rectæ rationis ordo peruertitur.

(.?.)

CONCIO



VNIUERSIDAD  
DE SALAMANCA

GREDO.SUALES

# CONCIO SECVNDA

## IN QVA OSTENDVNTVR PRAESIDIA

ad diuinam legem obseruandam in sacramentis constituta.



**X**ijs, quæ superiori tractatione de præceptis Decalogi, totiusque diuinæ legis ratione tradita sunt, facile quisquam in eam sententiam veniet, vt fateatur, legem Christianam iustam quidem esse, & laudabilem: cæterum quò sanctior est, eò hominibus rerum vitæ huius propè necessaria occupatiõe districtis, obseruatu difficiliorem videri. Et quidem certè, si mentis oculos ad humanam imbecillitatem, insitamque malitiam solum adijcimus, difficilem esse vitæ vitiosæ, quam improbi sectantur, in vitam honestam, ad quam diuinæ legis præcepta nos erudiunt, permutationem, diffiteri nec possumus, nec debemus. Hinc tamen nemo sanæ mentis decalogi præceptis omnis æquitatis, & sanctimonix suffragiis dignissimis succedere debet: sed hominum potiùs insitæ prauitati, & vitio, qui voluntatis suæ effrenatis appetitionibus seruietes, quid virtutis, & iustitiæ ratio postulet non vident. Quauis autem hæc præcepta grauioribus ad huc, quàm quis opinetur, implicita essent difficultatibus: cum tamen incredibilia felicitatis sempiternæ præmia hominibus proponant, fugamque immensi supplicii, quo exleges afficiuntur apud inferos, quid, quæso, magni est aliquam operam in eorum obseruationem impendere? Quod si homines, vt humanæ gloriæ optatum splendorem assequantur, vel dedecoris qualemcumque ignomiuiam diffugiant, nullos recusant labores, nulla pericula reformidant: nos, vt æternæ beatitudinis gloria potiamur, horrendosque inferorum cruciatus euadere possimus, exiguum laborè, quem in obseruatione diuinæ legis ponere necesse est, intolerabilem iudicabimus? Vt interim taceam **CHRISTVM IESVM**, qui vt genus hominum à culpa liberaret, in terris versatus est, perspecta imbecillitate nostra, & miseria: considerata etiam difficultate, quàm in diuinis mandatis exequendis experiri opus est, tanquam misericordiarum patrem multa nobis, & eximia beatæ viuendi præsidia reliquisse. Illud tacere nec possum, nec debeo, quòd benignissimus Dñs signa quædam

religiosa

## Christianæ fidei.

9

religiosa sub sensum subiecta in ecclesia sua instituit, quæ propter ea sacramenta appellantur, quòd rem sacram significant. His verò sacramentis eam contulit virtutem, vt quoties cum præparatione animi debita, & reuerentia à nobis susciperentur, toties ipse gratiam suam copiosè impertiret: ex qua liberalitate robur cælestè, & virtus quædam supra omnè naturam sese offerens animis tribuitur, cuius ornamento instructi, & madata legis non grauè obimus, & alia alacriter facimus, quæ cæteris hominibus istius modi auxiliis destitutis factu difficilia videntur, ac propè impossibilia. Hinc fit, vt virtute horum sacramentorum, quod passim videmus, plerique Christiani, qui ea frequentius piè, & castè suscipiunt, omnibus Decalogi præceptis facili negotio obediant. Quorum non pauci cum viri, tum feminae virginitatem, & castimoniam a dextremum vsque vitæ diem cum summa laude conseruant.

**I**NTER hæc sacramenta, quæ septenario numero definita sunt, nonnulla breui complectar, quæ tametsi non pari necessitate, aliqua tamen consideratione necessaria dicuntur. Primum sacramentum baptismum est, in quo homines certis, & solemnibus verbis adhibitis, aqua extrinsecus abluti, intrinsecus verò diuina perfusi luce characterem accipiunt, quo filiorum Dei adoptionem, & Christiani nominis dignitatem admirabili ratione consequuntur. In hac sacra ablutione cælestè fidei donum hominibus diuino beneficio conceditur, quo illi egregie ornati mystica Christi domini, & seruatoris nostri opera, & doctrinam constanter profiteri solent; & varias assertiones Deo reuelante in ecclesia cognitæ, & receptas cum veneratione suspiciunt, & tuentur. Adultis verò, quos & de sceleribus vitæ antea actæ pœnitet, & cupiditas in omnes annos consequentes Dei mandatis obtemperandi inflammat: omnia quamlibet atrociora peccata in hoc sacramento condonantur. Quod vsque adeò verum est, vt nemini dubitare liceat animo hominis ad hunc modum expiati, si è corpore statim euolet, liberum patere ad cælestem patriam ingressum. Quid de virtute illa nature vim omnem superante dicam, qua baptizati, accepta ad obsequium diuinæ legis faciles se experiuntur, & alacres? Quotidiano didicimus experimento, admirabile quoddam, & planè diuinum animis hominum robur accedere, qui dolorem vitæ in flagitiis actæ

intimis



## Catechismus Iaponensis

intimis sensibus concipientes sacratis fluctibus ritè abluuntur. Hi namque veterem turpitudinem dei estati in nouam vitam sic ingrediuntur, vt noui homines, & omnino alii, iis, qui eos paulò antè noverant, videantur. Sic enim afficiuntur interiùs, vt vitam, & sanguinem tyrannorum immanitati largiri æquius esse existiment, quàm fidei, & religionis sacramentum fallere, quo se Deo sponte astrinxerunt. Quod ne incredibile cuiquam videatur, martyrum penè innumerabilium trophæa recordari possumus, illustriumque virorum victorias, qui cruciatus omnes, quos barbara tyrannorum sæuitia excogitauit, pati maluerunt, quàm vel transuersum, vt dicitur, vnguem à minimo diuinæ legis præcepto recedere. Quod si in omnibus, qui lustrali aqua immergantur, hic effectus non semper cõspicitur, id propterea euenit, quia non omnes cum æquali reuerentiâ, & pietatis affectu ad sacrum fontem accedunt. Æquissimo nanque iure fit, vt Deus gratiam, & virtutem, qui est peculiaris baptismi effectus, iis neget, qui licèt abluì rite velint, obicem tamen remissioni criminum, & gratiæ contrarium opponant.

¶ Sequitur sacramentum pœnitentiæ ob eam causam à Christo domino, & seruatore nostro institutum, vt fragilitati humanæ, & inconstantia consulere. Præuidit enim sapientissimus rerum omnium effector Deus sere, vt plerique homines post lustralis vndæ sanctificam perfusionem neglecta iustitiæ, & diuinæ legis luce, scelerum caligine, qua animi pulchritudo deturpatur, sese inuoluerent. Idcirco sacerdotibus, qui Dei vices in sacramentorum administratione gerunt, eam potestatem concessit, vt omnibus hominibus, qui Dei numen post baptismum in flagitia quantumcumque immania, & execranda lapsi offendissent, beneficium absolutionis ita duntaxat impertirent, si illi vitam impuram, & flagitiosam cum dolore detestati, & de omnibus peccatis ritè confessi, ad studium purioris vitæ, & ex præceptis diuinæ legis informata, ex animo anhelarent. Hanc scelerum confessionem illa utilitas consequitur, vt animo gratiæ diuinæ pulchritudo redeat, vitiorum omnium macula, & sceditate deterfa. Quo fit, vt Deus oculos suos pietatis plenissimos, quos antea propter peccati sordes animum deformantes auerterat, post huius sacramenti, cuius virtute met humana in pristinam pulchritudinem, & filiorum Dei adoptionem restituitur, susceptionem, ad nos rursum conuertat. Itaque pœnitentiæ sa-

cræ-

## Christianæ fidei.

10

cramentum lauari instar est, in quo animi hominum scelerum sordibus polluti rite abluuntur, & in Dei amicitiam, de qua flagitio regnum animi obtinente deieci erant, reponuntur.

¶ Cœterum, vt homines gratiam, & Dei amicitiam pœnitentiæ beneficio reconciliatam facillè cõseruarent, atque ab iis defectibus, in quos quotidie exprocliuitate naturæ vitiose labuntur, veniam impetrarent, alia insuper beneficia, quæ à Deo postularent adepti, sacramentum Eucharistiæ, quod sacrificii etiam rationem habet, instituit. Sacerdotes verò, qui Dei administri sunt, hoc sacrificium diuinissimum diebus singulis in liturgia cœlesti patri offerunt, acerbissimos cruciatus, & mortis dolores mysticè recolentes, quos nostri causa Christus salutis humanæ seruator, perpeffus est. Cuius tam insignis est in homines amor & volùtas, vt admirabili ratione in hoc sacramento veluti velo obductus, præfens sit, diuinæ gratiæ vberem copiam iis tribuens, qui hostiæ hanc salutarem, aut piè offerunt, aut religiosè suscipiunt. Atque vt mortis, quam pro bonis à peccati seruitute vendicandis pertulit, recordatio ab animo ne excideret (ex ea siquidem recordatione, & amor, quo Deus conciliatur, & scelerum, quibus offenditur detestatio excitari solet) præcipit, vt Christiani oēs dum liturgiæ sacrificio intersunt, Iesum Christum, quem ibi præsentem fides agnoscit, cum reuerentiâ coleret, & supplices adoraret. Illud etiam decreuit, vt Dei sacerdotibus, quibus castimoniam, ceterasque virtutes oppidò cõmendauit, honor præcipuus & reuerentiâ ubique gentium deferretur. Id verò æquissimis de causis sanxit: cum enim sacerdotes Christi Dei, & homines administri sint, eiusque cum in administratione ceterorum sacramentorum, tum potissimum in liturgiæ sacrificio, & preceationibus Deo, pro peccatis hominum offerendis vices in terris gerant, æquum planè est, & rationi consentaneum, vt ab omnibus colantur, & amentur.

¶ Quoniam verò Iesus Christus, quem nihil latere potest, egregiè intellexit, quàm difficilis ab hominibus ea doctrina iudicanda esset, quæ præciperet, vt vni marito, vna tantum sponsa, & vni sponsæ vnus tantum maritus iugeretur indiuidui thori, quoad viuerent, societate cõseruata, matrimonii sacramentum instituit, in quo sacerdotis opera interueniente cõfert Deus vtrique cõiugi gratiâ, & virtutè peculiare, ac prorsus diuinâ, vt & ament inter se, & legè matrimonii indiuiduâ cõiunctionem

B a

vite



vita inducentem; ad mortem usque obseruent. Hac diuina gratia celestis luce in matrimonii sacramento coniugum animis communicata, præcepto continentia maritalis, quod gentibus fidei splendore, & gratia diuina præsidio orbatis durum videtur, & intolerabile, omnes qui Christiano nomine censentur, facillè obediunt. In quacumque enim Christiani orbis partem oculi incidunt, vni viro vna vxor, & vni vxori vnus vir eo fœdere copulatur, vt neque separatim habitent, neque patiantur, alterum noui coniugii ergo ab alterius societate vnquam diuelli.

**H**IS, aliisque institutis à Deo sacramentis, tantam gratiam, & virtutem Christiani, nisi in susceptione ignaui sint, & negligentes, percipere solent, vt facillè illis sit, vel hoc vno præsidio suffultis diuinæ legis præceptis obtemperare. Quamobrem, **I**ESVS **C**HRI**S**T**V**S, qui legem condidit gratiam & virtutem liberaliter, & munificè largitur ad obediendum legi necessariam. Vndè fit, vt & altissimum legis diuinæ apicem, ad quem homines propriis viribus freti attingere nequeunt, auxiliis gratia, & virtutis in his sacramentis à Deo collate, facili negotio conscendant. Igitur sanctissima lege constituta, legisque seruandæ remediis, & auxiliis diuinitus assignatis pollicitus est benignus Legislator Deus iis, qui spes suas in se figerent, & in præceptorum obseruantiam accuratè euigilarent, meritorum suæ mortis, & perfectionis communionem, ad scelerum veniam, & præmium vitæ beatæ à Deo patre suo impetrandum. Pollicitus præterea est, se à mortis caligine in vitæ lucem propria virtute reuocandum: futurumque deinde vt corporis, & animi glorioli mole cursum nequaquam retardante in cælum ascenderet. Vndè tempore in arcano mentis suæ consilio destinato in hunc mundum iterum venturus sit, vniuersas generis humani causas qualesque uales fuerint iudex cogniturus. Tunc enim excitat à tumultu corporibus, & in nouam formam accedente anima reparatis, quisque pœnam pro meritis, aut præmium assequetur. Quicumque enim Christi seruitoris de cetero fidem habuerunt: eumque cognoscentes, & amantes de hac vita quasi de statione cum gratia decesserunt: digni iudicabuntur, qui paradisi beato gaudio cum Deo perfruantur, ea animi, & corporis gloria in omni æternitate cumulati, iisque oblectamentis circumfluantes, quæ nulla inuestigatio, nulla

solertia,

solertia, nulla denique humana ratio cogitare potest: atque vt semel dicam, quibus Deus ipse, qui summum, & infinitum bonum est, omniumque bonorum origo, & fons, cumulat, & circumfluit. Illi verò, qui legem, & doctrinam huius diuini magistri admittere noluerunt, Deo suo amorem, & obsequium denegantes, digni iudicabuntur, qui cum dæmoniis pœna perpetua apud inferos torqueantur: ignis nimirum, qui nunquam extinguitur, populatrice flamma incensi, aliisque tormentorum, & cruciatuum generibus, quæ nulla vnquam ingenii humani solertia cogitauit, aut finxit immaniter excruciat.

¶ Hæc est fidei catholica sanctio, hæc lex, quam Christus seruator noster, verusque Dei filius, dum in terris egit, accuratè docuit. Hanc ille miraculis instituit, operibusque diuinitatem testificantibus abundè confirmauit: nunc ægrotis sanitate restituta: iam cæcis oculorum aspectu reddito, interdum mortuis in vitam reuocatis, aliisque præterea virtutum signis admirabilibus, & stupendis frequentissimè editis. At enim verò cum ille tam sanctæ legis promulgatione id vnum assequi niteretur, vt vitiorum fibras extirparet, & diaboli fraudes eluderet: Iudæi quippe qui superbi erant, & peccatis inquinatissimi, dicta bene interpretabantur male: illi præsertim, qui literarum, & sacerdotii commendatione ceteris excellebant. Angebat homines mente in terra defixos eares, quod **I**ESVS **C**HRI**S**T**V**S, dum popululum ad beatæ vitæ studium, & morum sanctimoniam hortabatur, illorum cum reprehensione mendacia, & dolos cum insectatione aperiebat. Quamobrem, Ethnicorum vires ad suum agmen, & consilium associantes, omni odio, & fraude suum obiurgatorem persequi decreuerunt, ac tandem extremo supplicio afficere, persuasi mortis violentiam legi pariter, & Legislatori interitum allaturam: sibi que in posterum sine vlla auctoritatis publicæ, & dignitatis iactura liberam fore ad vitia, quibus antea adhærebant, reditorem. Ignorabant nimirum machinationes, quibus insectari, & occidere auctorem vitæ moliebantur, in ipsorum perniciem redundaturas, suisque artibus id perfectum iri, vt Christus ignominiose crucis acerbissimos cruciatus, prout ipsemet decreuerat, atque optabat, pateretur, atque adeo morte obita pœnas peccatis hominum debitas omnino exoluerunt.

B 3



## Catechismus Iaponensis

uerunt. Quamobrem, videns IESVS se à Iudeis ethnicorum militum facto agmine ad mortem inuestigari, noluit fuga, latebris, aut defensione vlla inimicorum conatus eludere, & saluti suæ, cum facile posset, consulere, imò sponte obuiam illis venit, vincula, & prehensionem minimè deprecatus. Vt tamen omnibus notum esset, se animo non inuito vinculis confringi, & vt nos à culæ & seruitute redimeret, mortem expetere, ac denique nullam vim satis esse, modò reniti vellet, ad diuini corporis prehensionem, aut interitum: in congressu militum gladiis, lanceis, & furioso conatu ad certissimam perniciem accurrentium, vel vno verbo, quo illos, quem quærent, interrogauit, ad terram omnes tam insigni formidine consternatos deiecit, vt viribus destituti, non trite humo se excitare petuerint, quàm assurgendi facultatem ipsemet Dominus, qui deiecerat, benignissimè concesserit. Facultate igitur surgendi militibus data, cum adhuc Iudei seruatoris sui virtutem, & numen, quo vel vno verbo sacrilegum agmen prostrauerat, præ cæcitate non agnoscerent: ad maiorem furoris, & iracundiæ rabiem conuersi in eum manus iniecerunt primùm: deinde verberibus crudeliter pulsatum, & spinea corona capiti imposita derisum, morte damnarunt: ac postremò crucis ligno ignominiosè affixerunt. Non intellexerunt miseri, eo facto compleri omnes pollicitationes, & mysteria, quæ Deus multis retro seculis per viros sanctitate claros, & prophetiæ dono spectabiles de aduentu, & morte huius seruatoris prædixerat. Quare cum ad hunc modum à more hominum impulsus se Christus, quæ homo erat, ægi in crucem animo scienti, & volenti vidisset, omnia supplicia nobis propter vitæ scelera irroganda ipsemet tulit, efficiens Deo patri suo mortis, quam persequebatur, acerbissimos dolores, vt & iniustæ diuinæ scelere hominum offensæ satisfaceret, & peccata nostra remitterentur: postularis insuper à patre, vt amore dilecti filii permissus iis crimina condonaret, qui se cruci affixerunt, & illis præterea, qui in se crederent, & sperarent in ortis sanctissimæ mysteria animo recolentes. Pependit de cruce tres circiter horas, donec in ea mori voluit. Illo sanctissimam animam effante, ecce tibi res cæs creatæ insolitæ mansuetiæ, quam conceperant propter Iudæorum, ethnicorum que flagitia, quo in monte filii Dei, & auctoris sui se obstrin-

## Christianæ fidei.

12

obstrinxerunt, in usitatam edunt significationem. Sol meridianis horis splendidissimus subita caligine aspectum adimente obducitur: terram ore tota concutitur: petræ, & montes, scinduntur: suscitantur de tumulis funerati quamplurimi, qui passim testificati sunt, hunc, qui moreretur, verum esse Dei filium, & humani generis liberatorem in lege promissum: execrati sacrilegam immanissimi sceleris truculentiam, quo se Iudei dominum suum occidentes flagitiosè obligarunt. Quibus rebus illud effectum est, vt plerique ex iis ipsis, qui Christum in crucem susceperant, signa, & facta, quæ attonitis sensibus usurpabant considerantes, in Dei se gratiam, & amicitiam acciperent.

¶ Eo ipso, quo mortuus est die dominus, ac seruator noster, corpus ex anime à discipulis sepulchro illatum est: animus verò mortis, & pœnæ victor, ad inferorum sedes descendit: vnde liberatis à cæcitate monum potestate animis piorum hominum, qui in eo spes suas collocarunt, & prophetarum dictis fidem habuerunt, quadraginta horis à morte exiit, die tertio, cum ad sepulchrum vigiles Iudæorum excubiæ pernoctarent, animus sanctissimus corpori sepulto mirabiliter est copulatus. Excitatus ergo Dominus à sepulchro victoria, & triumpho clarus, atque splendore sui corporis mirabiliter circumfusus, tantum terrorem militibus, qui ad custodiam sepulti corporis excubabant, incussit, vt pautes, penè exanimis ad terram proni impetu ruerent. Quare ad vitam reuocatus discipulis, & aliis hominibus, qui illius viuientis adhuc, & spirantis dicto audientes fuerunt sui videndi copiam fecit: & quadraginta dierum mora post resurrectionem suam interposita, qua deserere suos noluit, veritatis est iterum inter homines familiariter, seque, vt testimonium resurrectionis certissimum extaret, contrectari discipulorum manibus permisit. Id, quod ipse olim non solum veridico prophetarum ore, sed tuo etiam in quotidianis hortationibus, quas ad populum habuit plurimas, prædixerat euenturum. Etenim de morte sua, resurrectione, in cælestem patriam ascensu, de quæ omnium futurarum rerum, quæ de se prophetis vocibus enunciata erant, admirabili ordine differere frequentissimè consuevit. Quadraginta dierum expleto numero, quibus inter suos versatus est, discipulis, ceterisque fidelibus in montem Galilee (quæ est prouincia Palestinæ nõ magna) cœeuntibus palam se videndū exhibuit

B 4

exhibuit



## Catechismus Iaponensis

exhibuit, affirmans temporis rationem postulare, vt ex hac lacrymarum valle in caelestem illam patriam conscendat. Hortatus praeterea suos est, vt per omnes mundi regiones peruagantes crebris concionibus, & assidua declaratione huius legis sanctissimae homines à mentis caecitate liberarent, & à tenebris, quibus delusi futilem mendaciorum inanitem sequuntur, vanas simulachrorum figuras, & demortuorum pictas imagines diuinis honoribus afficientes, ad fidei diuinum, & splendorem vindicarent. Addit iis ingentem quidem rerum aduersarum tempestatem illorum capitibus incumbere: caeterum permulceri posse omnes laboriosae vitae molestias iucunda expectatione aduentus spiritus sancti, quem ipse de caelo missurus esset in terras, cuius illi fortitudine, & gratia cumulatissimè ornati omnes mundi oras ea felicitate illustraturi essent, vt ærumnarum, & periculorum, quae in promulgatione diuinæ legis subire omnino necesse erat superata magnitudine, innumerabilem, ac penè infinitam hominum multitudinem sub legis huius obedientiam subiicerent, atque in viam beatæ vitæ, à qua deerauerant, facile reducerent.

¶ His aliisque rebus discipulorum cætui eo cōsilio manifestatis, vt eas mundo, quā latissimè patet euulgarēt: utque gentes fidē suā, & legē receptoras ad sacrū fontē in nomine Patris, & filii, & spiritus sancti iustitiam aqua expiarēt, vsus est oratione quadā diuina, qua & mœrentes cōsolatus est, & formidolosus robur, & vires cōtulit. Denique oibus sigillatim per salutis, & benedictione impertita, ad cælū propria virtute euolare cæpit maiestatis incredibili paratu oculis aspectantium exhibitio: secumque effere pretiosum, maximeque visendum animarum sanctorum patrum comitatum, quos ab inferorum tenebris in lucem caelestem vindicauerat, Angelorum innumerabilium lætabundum agmen obuium habuit. Ab oculis ergo discipulorum nube interposita sub ductus caeli beatas sedes adiuuit, vbi ante oia æterno patri diuitem animarum, quas Erebo triumphato secum extulerat, prædā victor representauit. Pater caelestis triumphante de morte, & peccato filium honorificè excepit, atque humanæ naturæ dignitatis ratione perspecta altissimam supra oēs Angelorum choros, & diuinissimam gloriæ beatæ sedē illi donauit: vbi assiduis precationibus veniam peccatoribus, qui in se credunt, & cōfidunt à caelesti patre efflagitat, vt vel ex hoc vno argumento cōpertū sit, neminē in possessionē hereditatis æternæ venire posse meritis, & precibus seruatoris sui destitutū.

¶ Suspi-

## Christianæ fidei.

13

¶ Suspicentibus adhuc modum in caelum discipulis, caeterisque Christianis, qui serè quingenti numerabantur, & quæ fiebant cum admiratione considerabant, vbi Christum ascendentem nubes ex oculis ademit, duo Angeli de caelo deuolarunt, qui voce humana vsi ore lætabundo dixerunt, non esse cur obstupefcerent domini sui conspectu in caeleste regnum cum gloria, & maiestate ascendentis: siquidem patrem gloriam, & maiestatem ostenturus erit cum iterum mundo senescente, & ad finem properante adueniet omnes homines iudicaturus.

¶ Atque vt homines facilius in animum inducerent, hanc legem sanctam esse, & omnino diuinam, ipse et Legislator Christus dum adhuc in mundo versaretur, cum posset in suam scholam asciscere ad promulgationem nouæ legis homines literis, opibus, & potentia caeteris insigniores, eos huic muneri obeundo noluit destinare: imò ex omni hominum numero discipulos duodecim elegit, quorum siue genus, siue munia consideres, ignobiles erant, & imperiti. Hæmo enim & rete piscibus insidiari soliti ex piscatu quæsum faciebant: nemo autem nescit piscatores genus hominum esse rude, imperitum, & ad vitam sordes abiectum. His hominibus, quos Apostolos vocauit, eam prouinciam iniunxit, vt per omnes Orientis, obeuntisque solis plagas dispersi concionandi munere strenuè fungerentur. Atque hoc officij munus, vt rectè obirent, decimo postquam in caelum ascendit die discipulis omnibus in vnum locum, vbi spiritus sancti donum promissum expectabant, coactis, & orationi diluculo vacantibus, adfuit repente spiritus diuinus tantam aduentu suo sapientiam, tantam fortitudinem, tam insignia beneficia illis cōferens, vt cum subito omnium gentium varia idiomata pernoscerent, & disertè loquerentur diuulsi à mutuo conuictu sint, legem hanc sanctissimam in diuersis mundi regionibus magnificè promulgaturi, quam illi postmodum miraculis innumerabilibus ad confirmationem veritatis passim editis confirmarunt, debilibus in nomine IESV Christi pedum agilitate restituta, caecis oculorum luce reddita, energumenis à Demonum incurfione liberatis, de mortuis ad vitam vsuram reuocatis, aliisque operibus stupendis partim dum viuerent in terris, partim post mortem à caelesti patre ad humanam utilitatem impetratis. Tanta itaque fuit, & tam insignis eorum diuina virtus, & gratia, vt cum



## Catechismus Iaponensis

cum potentissimi quique, atque opinione hominum in mundo sapientissimi ad opprimendam veritatem, & impingendam legi, quam enunciabant, falsitatis calumniam furenter insurgerent, ipsi rerum ignorantia, & domestica paupertate inter populares suos alioquin ignobiles perficere potuerunt, primum vt literarum cognitione illustres in mundo Philosophi rationibus fidei conuicti, ad legis huius obedientiam perducerentur: tum vt Reges, Principesque gentium toto orbe dominantium, qui eos suppliciiis, & odio iniquissime infectabantur, cum neque miraculorum euidentia repugnare possent, neque virtuti diuinæ Dei seruos protegenti, Christianam religionem professi sunt, & expiatoriis fluctibus abluti se, suorumque imperiorum integritas prouincias, vt Christo nomina darent, diligentissime procurarunt. Quæ res iis, qui legere sciunt, ex historicorum libris in diuersis orbis terrarum plagis luce veritatis præeunte scriptis satis est comperta, & cognita. Neque verò à Christianis solum autoribus rerum tam insignium memoria fidelibus est conseruata monumentis, sed ab ipsis etiam Iudeis, & scriptoribus ethnicis, qui rem tam illustrem, & ante oculos positam, quanuis præinuidia vellent, non potuerunt occultare. Quò fit, vt nemini deinceps fas sit de admirabili diuinæ virtutis potentia, qua hæc omnia gesta sunt, vilo modo dubitare, cum constet, nullis humanis opibus, aut hæc fieri potuisse, quæ incredibilia videntur, aut legem tam inusitatam, & nouam, ac proinde genio, & voluptati inimicam stabili vilo modo potuisse. Ex hoc argumento, atque ex laborum tolerantia, quos plurimos, & assiduos perferunt ij, qui hanc legem promulgatum in Iaponiam veniunt, satis intelligitur, & veritatem in ea contineri, & Dei incredibilem virtutem. Si enim illi propterea vitam in hac prouincia agerent, vt à vobis commoditatem aliquam, aut temporarium lucrum expeterent, profectò eius legis præcepta nequaquam inculcarent, quæ & æquitati suffragatur, & sensuum illicitis voluptatibus bellum indicit. Eam potius legem docerent, quæ sensus vestros desiderata suauitate deliniret, & rerum, quas impure appetunt, concessione demulceret. Imitantes nimirum *Xaca*, & *Amida* concionatores, qui eum sibi scopum interdicens proponunt, vt quemcumque auditorem eò petrahant oratione, quò ducit voluntas vitiosa. Illud insuper vobiscum considerate, concionatores,

in

## Christianæ fidei.

14

in Iaponiam, transitis terræ, marisque immensis spatiis appulsi sunt, præterquam quod opes, quas secum intulerunt, expensas fecerint non mediocres, diuitiis, aliisque vitæ commoditatibus in sua quemque patria circūfluere posse: nec huc venisse ad necessitatem vllam, vt quique fortassis cogitabit, qua in domestica paupertate premerentur, leuandam. Vnum sibi dūtaxat lucrum amplissimum constituunt, & summum, si obtineant, vt in animarum vestrarum salute procuranda castè versari possint, & religiosè. Patiuntur molestias, & incommoditates propè infinitas constanti animo, vt & Deo seruiant, & animos cæcitate, & fraudibus, quibus impliciti viuunt, eripiant: nullam interim laboribus, & detrimentis, quibus vndequaque circumueniuntur, remunerationem aliam exoptantes nisi æternam, & diuinam, quam vt assequantur, nullos metuumt labores, nulla vitæ pericula reformidant.



VNIVERSIDAD  
DE SALAMANCA

GREDO.S.USA

CONCIO TERTIA  
In qua agitur de Resurrectione demortuorum,  
et de iudicio extremo.



**V**ONIAM in exhortationibus hactenus habitis de iudicio extremo, de resurrectione mortuorum, de inferorum pœnis, & de paradisi gloria frequentem fecimus mentionem: cum tam illustrium rerum cognitio præterquam quod necessaria sit, incredibilem vobis afferre possit utilitatem, opere pretium erit singula harum partium mysteria accuratè explicare. Quod igitur ad iudicij extremi, et resurrectionis demortuorum futuræ rationem attinet, quæ duæ res cum primis se se offerunt explicandæ, Christus dominus diuinitatis emissarius, et humanæ salutis assertor oratione non obscura mundo declarauit debere homines dissoluta in morte animæ, et corporis coniunctione ante cœlesti iudicis tribunal, ut iudicium priuatum subeant, constitui, vbi anima, quæ mortis experta est, discussis diligenti examine vitæ meritis, immortalis pœna, aut præmio afficietur. Quia hæc sententia ita occultè pronuntiatur, ut in hominum cognitionem venire nequeat, instituit sapientissimus rerum omnium effector Deus futurum iudicij vniuersalis diæ, in quo omnes homines, qui vsquam fuerant ex omnibus mundi regionibus in vnum locum aggregati disceptationi suæ causæ, cœmuniq; orbis terram quæstioni exactissimè discutiendæ interessent, et sententiam supræmi iudicis publicè proferendam auribus vsurparent. Ut vel hac ratione agnoscerent omnes æquissimam diuinæ iustitiæ bilancem bonis præmia, et malis supplicia pro cuiusq; meritis destinasse. Quo circa à Deo ipso edocti præscimus, infusæ, quem ipse mundo præscripsit, redituros esse inuitam omnes homines corporibus denuò cum animis diuinitus copulatis. Qua copulatione facta omnes ministerio, et opera Angelorum in locum quendam deducuntur, vbi Deo iudice sententiam audient, pœnam, vel præmium animæ simul, et corpori sem-

C piter-





piternum decernete. huius iudicij, et resurrectionis hominum ordinem, et modum discipulis suis frequenter aperuit, admonens eos, vt per vniversum terrarum orbem, quæ ab ipso didicerant, palam enuntiarent. Ordo autem iudicij futuri ita habet.

In fine occidētis mundi, de quo præter Deum nemo quicquam comperti habet, torpescētibz ignauia hominibus, et incumbētium sibi malorum procellam ne suspicantibus quidem, repente cælum, terra, mare multis, et inuestatis prodigiorum monstris concitata terrificas oculis species obijcient, quibus tantam mortalibus incutient formidinem, vt multi præmetu examinati moriantur. Sol, et Luna obscurabuntur, omniq; splendore diuina virtute occultato, mundus caligine circumfundetur, terra stupendis tremoribus quatefacta quiescere haud poterit: mare supra omnem terræ altitudinem exuadantium fluctuum immanes cumulos extollet. Terrore homines pariter, et bestiarum tam insolito paentes voces edent, rauco gemitu intercisas. Ad hunc rerum statum ignis vi diuina accedet in omnes mundi partes deuastatrices euomens flamas, qui breuissimo tempore hominibus pariter, et bestiis incendio extinctis, rebzq; omnibus, quas corripuerit exustis, et deuoratis, terram, et mare mundissima specie inducta a facibus expurgabit. Hominibus ergo omnibus morte absumptis, Angelis suis Deus imperabit, vt instar clangentium ad significationem pugnarum tubarum tanquam maiestatis diuinæ laudatissimi præcones, omnes inuitam homines a morte euocent. Quò fiet vt omnes de mortuorum animæ Deo agente proprijs corporibus, quibus in mundo coniunctè vixerant, restituantur. corporibus a puluere, in quem fuerant redacta informam pristinam, quam in hac vita habuerant, excitatis. A tumultis ergo rediuiui homines Angelorum opera in spaciosum, et amplissimū locum momento temporis ducentur, vbi ij, qui dei gratia conciliata euita demigrarunt, corpora sua videbunt perfecta, et pulchra omni deformitatis vitio, et foeditate, quam, dum apud nos agebant, de turpabantur, prorsus subblata. Quare corpora tua vnde quæquæ integra, speciosa, et splendida peruisi lætitia immortalis admittuntur. Qui verò lethifera peccati rabe corrupti animam efflarunt corporum iniquo, et sædoponderis torpescētium conspectu absterrebuntur.

Collectio

Collectio in vnum cætum omnibus, qui vnquam fuerant hominibus, ante omnia gloriosum, et salutiferum Christi Dei, et seruatoris nostri vexillum in cælo conspicietur numero Angulorum agmine decentissimè stipatum, qui illud ea cum reuerentia, et honore gestabunt, quò affici par est salutare signum, in quo et mundi redemptio constitit, et ex quo, omnium, qui in possessionem æternæ felicitatis venturilunt, spes salutis certissima pependit. Crucem igitur tam insigni gloriæ luce coruscantem christiani videntes, qui eam venerati sunt, et adorauerunt, incredibilem voluptatis lætitiã intimis sensibus percipient non ignari, benè secum actum iri incognitione suæ causæ, & pronuntiatione sententiæ, siquidem crucem præsentem, quam immenso gloriæ splendore rutilare vident, viui adhuc, et spirantes coluerunt. Contrauero in superstitione imbutæ gentes, et omnino omnes, qui crucis virtutem agnoscere, et maiestatem venerari noluerunt, imò eam pariter, et Christi seruatoris nostri ex ea pendentis perpersionem calumniati sunt, partim immensis cruciatibus miserè coangustabuntur, partim horrendæ expectatione sententiæ pauebunt: cuius seueritatem qualis sit futura ex maiestate, et gloria salutiferæ crucis, quam dum viueret in mundo aspernati sunt, facillè coniectabunt. Itaq; stipati omnes, qui damnandi sunt sædo dæmonum infernorum grege, et horribilibus spectris: illi verò, quibus beatæ patriæ hæreditas adiudicanda est, Angelorum innumerabilium honorifico comitatu, dum animi pendent, cœn subito in cælo Christus orbè iudicaturus apparebit iuxta crucem, in qua olim de morte moriens triumphauit, septus Angelorum, Virginitq; matris suæ, et Apostolorum lucem quoquoersus diffundentium illustrissima societate. Maiestate igitur, et gloria tam admirabili decoratus, vt nulla oratione explicari, nulla cogitatione comprehendere valeat, vultum suum roseo colore, et radianti lætitia suffusum illis ostendet, qui ad societatem beatæ vitæ, et gloriæ nullo æuo interituræ ascibendi sunt. Cæteris verò, qui ad supplicium sunt damnandi, ostendetur aspectus eius iræ, et furoris flamma a deo incensus, vt nulla res sit, cui tanta queat comparari indignatio. Atq; vt ab omnibus, qui ad sunt æquitas pronuntiatæ sententiæ vel inuitis comprobetur: ex vna parte beneficia commemorabit eam alijs modis, tum potissimum

A ij mūm



mum crucis interueniente mysterio, in hunc mudum collata, quæ adeo aperta erunt, vt à nemine ignorari possint, aut negari. Ex altera parte latebræ, et recessus omnes animorum intimi diuinitus patefient, vt in conscientia vnus cuiusq; tanquam in libro videatur, quidquid vitio, aut virtuti affine in vita gestum est. Explicabuntur rerum occultarum implicati sinus, eorumq; merita ante oculos statuentur, qui et fidele obsequium Deo præstitere, et vitam in peccatis ætam longissimè respicientes optatam condonationem cum lacrymis, et vero dolore, antequam spiritus è corpore excederet, impetrarunt. Non occultabitur eorum infinita malitia, et ingrati animi peruicacia, qui neq; in Deum crediderunt, neq; de peccatis, quibus in animo suo Dei imaginem de formarunt, ante mortem doluerunt. Detectis adhuc modum vtriusq; multitudinis, vel peccatis, vel meritis, quorum ratio, et numerus virtute diuina dicto citius constabit. Christus viuorum, et mortuorum iudex integerrimus pro tribunali sedens Angelorum omnium consensu, et iustorum hominum approbatione summa sententiam publicè promulgabit. Ea sententia decernet in primis, vt pij homines, et bene de virtute meriti animæ, corporisq; conjunctione, et gloria hilariter triumphantes, ad immortalis gaudij, quam meruerunt, fruitionem, vt verè beati sint, secum conscendant. Deinde statuet, vt omnes improbi, et vitæ flagitijs addicti cacodæmonum stipante cætu ad inferos exturbentur, vbi pœnarum exquisitissima varietate, et multitudine perpetuò torquebuntur. Mox Christus hominum seruator, et iudex Angelorum pariter, et iustorum hominum nobilissimo choro circumdatus, momento temporis in cælestem patriam, vnde adiudicandum descenderat, se recipiet, vbi lætissimum gaudij felicis fructum nulla molestia inquinat, nulla cura interpellat, nullus dolor contaminat, nulla formido inficit, aut ægritudo corrumpit. Alia parte, terra fatiscente elemento findetur, atq; immanissimis hiatibus vnà cum demonijs, relictisq; post contagatione mundi sordibus, homines, quos Iudex Deus ad inferorum sempiternos cruciatus damnauerat, subito deuorabit. Hic finis est, quem Christus, cum adhuc terras incoleret, feminis pariter, ac viris, tam probis, quam improbis, mundoq; vniuerso prædixit affuturum.

Quod

Quod ad iudicij huius rationem attinet, admirabilemque; demortuorum resurrectionem, licet ea res tota supra naturam sit, et ex diuina virtute dependeat, ac proinde rationibus humano ingenio ex cogitatis, et inuentis concludi satis nequeat: tamen si expendere omnia, quæ circumstant, et per scrutari singula, non oscitanter voluerimus, stabiliri firmissimo æquitatis fundamento doctrinam hanc totam comperiemus. Et quidem, vt de iudicij extremi die primum dicam, naturali rationis humanæ præeunte lumine, intelligitur, conuenire omnino; vt dies cõstitatur, in quo omnibus omnium seculorū hominibus in spectantibus, et audientibus singuli quid de ipsis iudicatum fuerit, cognoscant. Hæc verò conuenientia cum ex Dei sapientissimo consilio, tum ex communis vitæ ratione perspicui facili, et demonstrari potest. Et quidem opus esse, vt iudicij extremi dilucescat aliquando mundo dies, idq; ad diuinam prouidentiam spectare, ex his, quæ subijcientur rationibus apertè intelligitur.

Prima ratio est, quia, vt in principio huius tractationis disseruimus, Deus in omni operum diuinorum efficientia tantam perfectionis, tamque; exactam rationem habet, vt nec minimam vitij, aut defectus notam admittat. Ex quo illud consequitur, vt tanquam iudex integerrimus, et, æquitatis obseruantissimus, à nobis sit colendus. Quare omnis ratio postulat, vt ad iustitiæ libram, examinationis hominum causis, quæ in vtramque; partem rectè, vel perperam sunt facta, congruentem habeant remunerationem. In numeris enim diebus propè singulis exempla iniustitiæ oculis stupentibus vsurpamus, ipsosque; quod plus est, iniustitiæ ad ministros, et scelerum satellites magnis auctos opibus, et honoribus eximij florentes, vt in delicijs omnibus affluentem viuere, et tranquillè finire. Contrauerò videmus, bonorum famam, et exultationem sæpe petulantè lædi, et contumeliis ignominiosè proscindij, vitamque; honestè, et laudabiliter institutam laboribus, et æram nijs, quæ vix morte ipsa finiuntur, consistari, sic, vt multis vel ex hac consideratione in mentem venerit sacrilega quædam suspicio, qua ducti asfirmarent, vel Deum, qui mundum reget, nullam esse, vel si esset, omnem prorsus huius mundi curam, et prouidentiam à se abieçisse. Videbant siquidem grassari impune lætiferam

C ij iniusti.



eiæ pestem, omnemq; peccandi licentiam per orbem volitare, et quod iniquissimum est, nullis pœnis flagitium confringi, nullis præmijs excellentem virtutem munerari. Vt igitur diuinæ iustitiæ præclara commendatio extaret, secundum quam nullum scelus relinquitur impunitum, nulla honesta actio suo fraudatur præmio: atq; vt nemo ignoraret, iustitiæ integritatem, supplicij in hoc mûdo, vel præmia meritis hominum debita longissimæ expectationis mora aliquando extrahentem, dista, et facta omnia finem in vita, saltè post mortè in loco diuinitus destinato ad æqualitatis nusquam fallentè normâ exactè compensaturam: conueniens profectò, ne dicam necessarium, omnino fuit, vt iudicij vniuersalis dies orbi dilucesceret, in quo hac veritate ab omnibus exploratè cognita, quanta, et quàm laudabilis semper fuerit siue in pœnis flagitio irrogandis, siue in rectè factis gloria munerandis diuini numinis iustitia planè constaret. Hæc enim, nube illa penitus sublata, quæ mentibus hominum offusa in miserandam soluitur, ac pestilentem errorum pluiam, effecit, vt deprovidentia, et iustitia Dei, dubia, ancipitiq; disceptatione ratiocinati mortales turpiter, et flagitiosè non hallucinarentur.

Altera ratio ex absoluta sumitur, & planè perfecta Dei iustitia, cui internæ æquitatis sibi tantùm cognitæ ornamentum nequâquâ satis esse potest. Opus enim præterea est, vt foras lucem suam efferrat, & ab omnibus palàm agnoscat. Quia tamen humani moris est, vt post iudicium, in quo flagitiosi, & impuri grassatores de scelere conuicti fuerunt, & a graue aliquod supplicium damnati, passim conqueri soleant diuitates, iniuriam sibi cum supplicio calumniôsè fuisse irrogatam: nunc verò ad inferorum pœnas exturbati homines hanc inter cætera flagitia prauitatem conseruant, vt suæ errata extenuantes Deum de iniustitia acculent: idcirco opus fuit iudicij vniuersalis diem decernere, in quo omnibus manifesta sit Dei iustitia, quæ semper conspicua fuit, in tribuendis muneribus, aut supplicijs ponderata meritorum dignitate. Id verò in occasu senescentis mundi haud dubiè constabit, singulis hominibus conscientia suæ virtutes omnes, & vitia, veluti arte oculos ad spectaculum constituta inusitato miraculo ita introsipientibus, vt proprio testimonio conuicti, laudem diuinæ iustitiæ debitam, quan-

tum.

tumcunq; à recta ratione auersi sint, negare possint, nec audeant. Tertia ratio inde vim habet, quia plerique mortales quando has humiles, iacentes que terras incolunt, Deo propterea subirasci solent, quòd in rerum siue aduersarum, siue ad voluptatem fluentium successu personarum, non meritorum discrimina videatur spectare. Crudelitatis insuper calumniam iustitiæ diuinæ affingunt, quòd ob vnus dumtaxat lethalis culpæ labem, homines interdum cætero qui bonos sempiternis destinet inferorum cruciatibus. Alij non siue impia obiurgatione Deum insimulant, quia diffusa per orbem euangelicæ doctrinæ luce, ante sint cõdemnati, quàm Christi seruatoris hominum opinio ad eos fuerit perlata. Vt ergo liquido constet, Deum non personarum diuersitate æstimata, sed meritorum pondere ad iustitiæ examen adducto, supplicij grauitate magnitudinem culpæ nequaquàm superante, suam cuique tribuere dignitatem, ad diuinam videtur æquitatem pertinere, in publico hominum conuentu falsam hanc opinionem rasiatissimo veritatis gladio aliquando iugulare.

Cæterum si hominum conditionem, & statum vitæ communis spectes, par esse, vt ruenti in occasum mundo dies vniuersalis iudicij affalgeat, sequentibus argumentis, facilè in animum induces. Prima igitur ratio est, vt constricta eorum mens conscientia flagitiôsæ vitæ teneatur, nec quisquam in posterum criminum, quæ turpiter commisit inficiatione vt possit, aut accusatione aliqua legis diuinæ æquitatem, quòd difficilis sit, impudenter calumniante. Id circo iudicij vniuersalis dies præstretur, in quo animi aperta testificatione quid virtuti, quid vitio affine gesserint, Deo auxiliata ad honestas actiones suscipiendas necessaria nunquam denegante, ante summi iudicij tribunal exhibebunt. Stringentur enim mirum rabie plusquam ferina improbi, quòd tam munifica diuinorum munerum liberalitate, quæ in vita ad manum (vt dicitur) habuerunt, turpi otio languentes neglexerint, simulque intelligent miseri, quantumcumque à rationis iudicio alienati olim nextiterint, quanta cum facilitate legi diuinæ obsecundare potuissent, videntes in operum, quibus, dum in iisdem olim terris vixerunt, studiosè vacauerunt, admirabilem pulchritudinem, & lucem auertos à pietate

C iij

ocu.



oculos præstringentem.

Accedit, tam honestis, quam vitiosis actionibus, in amplissimo cõmunis vitæ theatro propositis publicũ, siue præmium, siue supplicium ex præscripto rationis adiudicari oportere. Illos etiã qui alijs occulta fraude imponũt, si in flagitio deprehendantur dignos esse putamus, quorũ nefariæ machinationis inuoluerã publicè euoluãtur, vt neque ipsi insidari fraudulenter audeãt, neque alij malo exẽplo ducti similibus insidijs abutãtur. Idẽ ferẽ innumerũ largitione videre est, quẽ propterea publicè cõcedũtur, quodã amplior inde, & illustrior benemeritis gloria existat, & ijs, qui sanctitas illorum, & studiosas functiones vident, ardens ad honestatis amorem, & inflammata oris soleat concitatio. Quod si inter homines hæc iustitiæ integritas elucet, æquissimum profectò est, vt in examine, quo probitas, cum improbitate comparatur, idẽ splendor pulchrius emineat, & ostendatur illustrius. Necessarium igitur fuit, diem iudicij vniuersalis Dei prouidentia destinari, in quo hominum spectante multitudine infinita præmio quisque, aut pœna pro dignitate afficeretur.

Tertia ratio inde efficax est, quia licet in priuato iudicio, quod eo ipso die peragitur, quo vitæ occumbentis periodus clauditur, animus excedens ẽ corpore damnationis meriti iudicium subeat: non tamen condemnatur, in terra relictum corpus imò maiori plerũque, quam par sit, funeris pompa, & tumuli fastu decoratur. Non condemnatur fama, & præclara hominis existimatio, quæ post mortem viuorum, in viuorum delusis falsa opinione animis insidens, iniustissimis hominibus populorum præsentatione, & literarum sempiternis monumentis sæpe solet adhiberi. Igitur, vt horum etiam bonorum, quæ imperiti vt magna, & eximia admirantur istura fiat, vtq; sua cuique corpori flagitiorum admisso damnatio accedat, cum ratione videtur conuenire, vt iudicij vniuersalis dies decernatur, in quo omnes demortui tubæ diuinitus personantis clangorem audientes à tumulis suscitentur præmium, aut pœnam ad utranque partem humanæ integritatis, aut corruptelæ pertinẽtem adepturi. Ex dijs perspiciatur, lumen intelligentiæ humanæ, et naturalem æquitatẽ postulare, vt tandem aliquãde iuxta Christi prædicationem

ne m

ne iudicij vniuersalis dies festo orbi, et ruenti concedatur.

Quod ad resurrectionem hominum spectat, Christus, à quo rebus humanis mirabiliter consultum est, hominum demortuorũ, et sceminarum communem fore à tumulis suscitationem, affirmavit. Quæ res, si in speciem dũtaxat externam intueamur, difficilis videtur, et minimè digna, cui fides aliqua habeatur: at verò & in intimam naturæ vim introspicimus, cõueniens sanè videtur, et rationi contenta nea.

Atque, vt argumentis credibile reddatur hoc mysterium, quod barbaris incredibile visum est, non nullas subiiciam rationes. Prima ex eo vim continet, quia animus pars hominis est, et non totus homo. Constat enim hominis integritas ex animo pariter, et corpore. Quare cum homini quicquid laudabiliter, aut viciosè agitur, vel dicitur ascribi soleat, non verò animo soli, aut corpori, sit, vt toti homini ex suis partibus integro, et perfecto, non verò huic, vel illi parti iustitiæ libra supplicium irrogare debeat, aut lauream concedere. Sequitur igitur, diuini iustitiæ, et humanæ æquitati conuenire, vt animus in suum corpus redeat, atque adeo idẽ ipse homo, qui se flagitio viuus deuinxerat, mortuus Dei subeat iudicium.

Altera causa est, qua licet peccati, et virtutis sedes volũtas sit, voluntas autem in viribus animi numeretur, ac propterea tam præmij, quam supplicij potior, & excellentior pars animo debeatur, cum tamen corpus, quæ est altera hominis pars, imperio rationis obtemperet, & rerum omnium, quæ infelicitè accedunt, in commoditates perferat (flagellis enim læditur, ieiunijs intabescit, pœnis torquetur, doloribus angitur, atq; alijs operibus excarnificatur fieri solitis ex pœnitentiæ præscripto) æquum sanè est, vt post mortem gaudio, quo animus perfunditur, omnino expers non sit. In super idẽ corpus auidis sensibus voluptatam à peccatis nascentium multò maximam partem improbè confectitur: afficitur enim libidinosa, et illicita delectatione interdũ, plerunq; ciborum iucundissimavarietate capitur, cæteraq; omnes vnde quaq; cupidissimè haurit voluptates, quibus in hac misera, et ærumnosa vitã homines petulanter solent, et impurè deliniri. Neque verò solùm a fluẽtes sensibus oblectationes admittit, ed



tit, sed etiā magna ex parte hominibus ad vitia pronis peccandi, præbet occasionem. Illi siquidem vt ventri seruiant, et corpori oblectamenta qualiscunq; aucupio venari possint, cum graueret delinquant, tam delicti impunitatem procurant. Ex quibus consequitur ad iusticiam diuinam pertinere corporibus, quorum ministerio animus in vita vltus est, præmium vel supplicium saltem post mortem assignare. Quæ meritorum compensatio fieri profectò nequit, nisi in die vniuersalis iudicij corpora in puluere redacta Dei virtute humo excitentur.

Tertia confirmatio est, quia animus altera pars est, & forma hominis, cui duo virium genera in sunt, Ex ijs quædam materiam expertes sunt, ac propterea absq; vllò corporis adminiculo agere possunt, et suo munere probè defungi, quales sunt intelligentia, et voluntas. Aliæ corpora sunt, et cum materia coniunctæ, quæ idcirco, si corporis instrumentum, quo in primis egent, temeritas, actiones suas exercere nequeunt: atq; hæc sunt sensiles potentie, et virtutes. Quoniam verò animis à corporum societate solutis, ac liberis, adhuc hæc virtutes tanquā in fonte in sunt, à quo profuendi vim accipiunt, ita vt corporibus redditi fungi sensiu officio, et veluti famulatu possint, quo separati omnino carebūt, opus profectò est, ne huiusmodi mentis humanæ vires post corporis in cineres abeuntis extinctionem, otiosæ, et superuacaneæ videantur, vsu agendi, et nitendi contra propensionem suæ naturæ, perpetuò sint orbata. Ex quo fit, rationi, et æquitati consensum esse, vt in corpora sua animi iterum includantur, quò superioris animæ partis vires iuxta naturæ insitam propensionem exerceant, et sensuū, qui inferiorem partem obtinentes corpori in sunt, ministerio vtantur.

Accedit huic argumentationi ex eo robur, quia, vt diximus, duæ existendi rationes in animo perspicuntur. Vna, quam à se ipso habet vi spiritali, et à corpore minimè depedente præditam: altera, quæ ea tenus obtinet, quatenus est corporis eximia, et præstantissima forma, in cuius organis inhzretesensus moderatur, et regit. Quoniam verò vtraq; existendi ratio in operationis vltima anima naturalis est, accidere necesse est, vt in migratione à corpore, qui altera existendi, & viuendi parte spoliatur, violenti

dolèter

dolèter patiatur. Porro cum hæc violentia naturæ a durescet, quiescere non sinit animū, qui perinde, ac formæ aliæ, innata cupiditate corporis sui cōiunctione appetit, vt pristinū existendi modū, secundū quæ imperare sensibus eosueuerat, tandem recuperet. Ex quo facile perspicitur, non posse animū, si in illius vim introspicere, et insitam inclinationem velis, absolutæ beatitudinis perfectionem sortiri, nisi à puluere suscitatus homo corpus iterū suū assumat, naturæ videlicet superioris, iuxta et inferioris coniunctionem perpetuam assequutus.

Cum verò non naturæ opibus, quæ cum debiles sint, multa declarant: sed diuina virtute, cui nihil difficile est, corpora hominū in extremo iudicij die suscitanda affirmemus, nemini profectò licet de illius veritate sine flagitio dubitare. Præterea, cum Dei maiestas nullis potentie terminis, vt dudum diximus, circumscribatur, cur ille non eadem facilitate, qua ex nihilo cœli, terræq; immensitate puncto temporis extulit, et decentissimè ornauit, atq; expulserit, et cinere, in quem coagmentio humana dissoluetur, corpora, quorū in vita functionibus vsi sumus, suscitare denuo nō poterit? Næ ille videtur vel ob eam causam in nascentis mundi primordijs hominem non ex ignea, aut cœlesti materia, sed ex luto, & argilla effinxisse, vt ex illius facti consideratione veluti diuina ducente manu, animi, qui nunquā interij, cū corpore, cuius licet interierit aliquid, tamen super est, futuram copulationem intelligeremus. Quid, quod ex naturali hominum fato, et cōceptu similitudine translata probabilis reddi potest hæc resurrectio? Videmus corpus humanum ex seminali liquore fecundissimo, et corruptissimo, nondum ipso, vel animo, cui copulabitur, extante sensum sine sensu efformari. Quo igitur pacto Deo rerum omnium, et naturæ totius architecto, & principi negari potest, quod naturæ conceditur? An non poterit naturæ vniuersæ autor, et effector Deus ex puluere, et cinere, in quem resoluta est corporis compago, accessione animæ, quæ nunquā extincta fuit, corpus fingere rursum, et efformare? Perspecta igitur harum rerum vi, et momento, nemo non intelligit, posse Deum homines ad vitam immortalem reuocare, omniq; æquitati, et rationi consentaneum esse, vt vniuersalis iudicij amplissimo theatro hæc quoq; corporum resurgentiū celebritas accidat.

Con-



CONCIO QVARTA:  
Inqua agitur de paradisi gloria, Et in-  
ferorum pœnis.



**A**CTENVS de iudicij extremi die, deq;  
hominum futura resurrectione disputauim⁹:  
sermo de inceptis nobis erit de felicissimo para-  
disi gaudio, et de inferorum pœnis ex ea do-  
ctrina cognitis, quam Christo distante disci-  
puli exceperunt, et per orbem dispersi euul-  
garunt. Atq; vt à primo ordiamur, paradisi  
locus est altissimam cœli determinationem  
obtinens: in eo Deus sedem sibi, Angelisq; beatis constituit, vt glo-  
riam, qua ipse ex omni æternitate perfruitur, creatæ mentes indi-  
tam propensionem secutæ, tandem participient. Hunc tamen ne-  
mini fas est Deum loco vno definire. Ille enim, vt sæpe dictum est  
supra, nullo circumscriptus spatio per omnes rerum pro creatarum  
fines præsens vbique, et intimus funditur: sed id circo paradysum  
Dei sedem dicimus, quia peculiariter in eo gloriæ suæ immortales  
diuitias beatis mentibus communicat. Quare hic locus summam  
delectationem continet, et in explicabilem pulchritudinem. Voca-  
tur interdum paradysus, interdum etiam cœlum empyreum, cuius  
cum alia sit materia ab ea, quam cernimus, aliq; architectura ab  
eximjs regiarum ædium paratibus longè dispar, vix vlla nobis  
suppetunt verba, quibus valeat explicari. Neque enim ex lapidi-  
bus, tignis, argento, aut auro extructum est hoc ædificium, neque  
ex alia simili materia elaboratum. Sed eam habet dignitatem,  
quam excogitare, et fingere potuit absolutissima perfectissimi ar-  
chitecti, et diuina sapientia. Est igitur ijs numeris perfecta hæc stru-  
ctura, quibus perfici illum locum decebat, quem ipse Deus sui vi-  
dendi beatis mentibus facta copia, incolere decreuerat. Qua pro-  
pter si cœlum hoc, quod suspicimus, Sol, Luna, cæteræq; in erran-  
tes, aut fixæ stellæ, quas Deus totius vniuersitatis molitor, et effe-  
ctor ad hominum obsequium, qui has humiles terras incolunt, lu-  
ce accendit, eum euibrant splendorem, eamq; præferunt admirabi-  
lita

litem, quam satis percipere nequaquam mens potest: quant a-  
putes splendoris excellentia locus ille, quem diuina mens cum An-  
gelis, et hominibus gloriam suam cõmunicaudi ergo incolit, omnè  
quam animus intelligit pulchritudinem ante stabit? sanè percipi  
sensu, aut animo cogitari tam eximia loci dignitas nequaquam  
potest. Quia tamen beata felicitas non in loci materia, aut ornatu  
sita est, sed in ijs rebus, quæ loco accedunt, vt probè intelligere pos-  
siris beatitudinis vim, et definitionem, illud in primis animo hæ-  
reat, necesse est, beatum esse neminem posse, qui post optatæ felici-  
tatis adeptionem, animo adhuc aliquid sitienter appetit, vel cu-  
piditate aliqua vtilitatis, quam non dum habet, permouetur. Si  
enim aliquid quantum cunq; minimum bonum absit, et propter  
desiderium non expleatur, nequaquam dici, aut cogitari beatus  
quiquam potest. Hinc fit, vt pleriq; omnes bonis artibus imbuti,  
vel literis vtcunq; tincti affirmant, beatorū vitam nihil esse aliud,  
quàm bonorum omnium securam, et perfectam possessionem, cu-  
ius felici copia animi circumfluentes, quod vlteriùs appetant, ni-  
hil relictum vident. Quare beatitudo, quam essentialem cõmuni  
nomine licet vocare, secundum Christi domini, et Dei nostri defi-  
nitionem in eo sita est, vt Deum videamus, eiusq; admirabili  
pulchritudine, qui est omnis bonitatis fons, et principium in omni  
æuo perfruamur. Cum enim Deus bonorum omnium principium  
sit, et fons vnde copia incredibili, et perennitate cætera bona di-  
manant: quidquid præter Deum animus cogitare potest, beatæ fe-  
licitantis innatam cupiditatem explere non potest. Relinquitur  
ergo, non posse quenquam veris bonis affluere, et beatis opibus  
abundare, nisi ad illum bonorum omnium fontem fuerit appli-  
catus. Illud etiam consequitur, posse solidam, & perfectam beati-  
tudinem consistere, absq; diuitiarum præsidio, et rerum, quæ au-  
dos oculos futili splendore perstringunt, ornamento, modò Dei  
ipsum secuta, et immortalis possessio animis concedatur.

Atq; vt hæc doctrina animis vestris altius inhæreat, et faciliùs  
percipiatur, illud statuendum est, de quo nemo nisi hebes sit, et plū-  
beus dubitare potest, hominem duabus partibus consistere animo  
nimirum, & corpore. Quo circa, vt in vitæ beatæ perfectam posses-  
sionem venire possit, profectò omni voluptate, et cognitione, cu-  
ius



ius est capax, et ad quam in beata patria cœli incolis communio ne gloriæ coniunctus potiundam cupidissime aspirat, perfruatur, necesse est. Cæterum cum animus nobilitate ab ipsius naturalis nature vi profecta, et maiori quam corpus cui vitam, et sensum confert capacitate potiundi felicitatem præcœta sit, efficitur necessario, ut beatus animus potissimum posita sit in explenda gloriæ appetitione, ad cuius possessionem ad eundem animus ardentè inflammatur. Quare sicut accessione animæ corpoream materiam informante vita, et sensum, visus corpori tribuitur, ita necesse est, ut felicitas beata, et gloriæ desiderata copia, pro capacitate visum sensuum in corpus refundatur. Itaque beatitudo in anima, quæ Dei imago est, et cognoscendi, potiundiq; Deum ipsum, cuius est capax, in se afficitur cupiditate, sedem habet immortalem. Quamobrem ex hac felicitate in animo constituta, felix quoq; corpus existet, gloria videlicet, ad quam capessendam aptum est, ex animæ coniunctione, cum ad vitam reparabitur, accepta.

Quod attinet ad animæ beatitudinem, nemo non experitur ardeorem in esse ad tres maximas res, atq; adeo infinitas omni studio persequendas: primum enim appetens est animus, et capax infinitæ sapientiæ, ob idq; quantumcumq; ad apicem humanæ scientiæ, dum vita superest, pertingat, cum innumera adhuc res ignorentur, quarum cognitionem, et intelligentiam parari posse videtur, veritate aliqua ignorata nequaquam expleri potest. Veritas enim, ut supra dictum est, nullis circumscripta finibus, proprium est humanæ intelligentiæ obiectum.

Deinde capax est hominis animus, et appetens boni nullis terminis definiti: quippe, qui quamlibet creatis bonis ad voluptatem cumuletur, bona adhuc expetit, cumulatiores. Idcirco perinde atq; intelligentiæ nostræ obiectum veritas est summa et infinita, sicut voluntatis visum, in quod omnia refert, bonum est nulli certe rei addictum.

Postremo capitur, et incenditur animus, cum mortis expertus sit, studio vitæ nullis seculis interituræ, unde fit, ut bonorum omnium, quæ obtinet, possessione ad omnem æternitatem perfruendi capax sit, et vnde quaq; aptus: ergo, ut beatus homo haberi possit, et esse, necessarium prorsus est, ut tota illius capacitas cumulata expleatur

intelligentia nimirum omnium veritatum ornamento magificè exulta, et voluntate omnium bonorum abundantia in omni ævo felicissimè satiata.

Harum rationū vires qui expendet, facile intelliget beatitudinem ad quam animus anhelat in perfecta cognitione positam esse, et securam, mortisq; experte Dei immortalis possessionem. Cum enim Deus veritas sit summa, et infinita, illum si homo perfectè agnoscat, in nullius veritatis ignoratione versabitur, imò sapientiæ opibus amplissimè decoratus quietem sibi pariet cum summa iucunditate, et otium cum dignitate. Aderit gloriæ splendor, beatæ iucunditatis pulchritudo, et omnium bonorum affluentia. Absint culpæ, et flagitio congruentes pœnæ: nulla erit frigoris siccitas, nulla famis rabies, nulla mortis truculentia, paupertas nulla, nulli metus, nullæ ægri tudines. Exulabunt degeneres metus, malitiæ, et sceleris nervi incidentur, nihil deniq; erit, quod felicitati vel minimam afferre possit turbationem. Et quia animus earum rerum beatam, et securam possessionem, sine amissionis formidine in omnem æternitatem obtinebit, tranquilla, et quiete societate cœlestium civium cum fruitione bonorum, et gloriæ, qua Deus ipse fruitur, abundè circumfluet. Erunt igitur homines æ corporibus exeuntes hæredes Dei, et in possessionem æterni gaudi, quantum animi natura tulerit, instar filiorum adoptabuntur: in quo ea ratio, æquitasq; servabitur, ut quantum alijs præmeritis actionum, quas in vita susceperunt, emulatiore gloria perfundentur, omnes tamen animi desiderantis appetitiones, prout idonei fuerint, lætitiæ immortalis explebunt. Unde nulla iam eos amplius tristitia afficiet, nulla iniuriæ tormenta exagitabunt, nulla cura ingenium versabit, nulla deniq; ambitio, aut cupiditas à recta ratione transversos aget. Quemadmodum enim si nobilis pater familias summo, medio, et infimo domus suæ tam viros, quam pueros eodè cœlesti pane, lacernis, vel tunicis, ad vnius cuiusq; staturam sartoris arte aptatis, puer non invideret a dolescenti, aut viro, cum idoneo, suæ magnitudini cultu, et panno esset ornatus: sic beatitudo, et gloria eo modo vni cuiusq; capacitate ex æquabit, ut, quantum alijs alijs maioris gloriæ possessione præstet, omnes tamen eodem gaudio sine villa maioris boni cupiditate perfundantur.

Ex hæc



### Catechismus Iaponensis.

Ex hac tam illustri beatæ vitæ felicitate, qua animus potietur corpori iterum adiunctus, sua quoq; in corpus gloria, sua felicitas redundabit. Imitabitur spiritus in splendore pulchritudinem, illiusq; moderatiori, et regimini sensus subijciat, omnibus quæ cū corpore cōmunicari possunt, voluptatibus duntaxat ab eo statu non abhorrentibus magnificentissimè exceptis. Inerūt igitur sanctorum rediuiuis corporibus ex animi gloria, insignia quædam, et præclara ornamenta, quibus multo nobiliora erunt, quàm vñquàm antea extiterint. Præcipuè verò sunt quatuor illa, quæ dotes nuncupari solent, ex Apostolorum doctrinâ à sanctis Patribus obseruatæ. Prima impassibilitas dicitur, munus scilicet, et dos, quæ efficiet, ne molesti aliquid tolerare vllò vè dolore, aut cruciatu torqueri queant. Nihil enim illis aut frigorum iniuriæ, aut flammarum ardores, aut vndarum impetus, aut regionum in temperies obesse poterit. Contrauerò dānatorū corpora, et si beneficio resurrectionis corruptionis expertia, et interitus reddētur, æstuarè tamen poterunt, atq; algere, et innumeris affici cruciatibus, vt in seipsis diuinæ experiantur æquitaris exempla. Hanc consequitur subtilitas, cuius virtus ad spiritus naturam proximè accedens, animæ imperio cōmmino subijcitur, eiq; aderit, et adnutū præsto erit. Quare poterunt iustorum rediuiua corpora quæcumq; locorum impedimenta sine vllò impedimento superare: quod damnatorum torpescens membrorum moles, et tarda præstare nunquàm valebit. Cum hac dote coniuncta est illa, quam agilitatem vocat, cuius vi corpus ab onere, et grauitate, qua nunc depressum fatigatur, à Deo liberabitur: facilitatèq; incredibili inquamcunq; partem animus iusserit, ita moueri poterit, vt nihil queat ea motione celerius ex cogitari. Vnde regiones natura admodum, et situ disclusas tanta breuitate peruagabitur, quanta ferme nunc temporis humana mens ad easdem regiones cogitatione defertur. Aliter miserima damnatorum corpora afficientur: grauitate quippe, et infano pondere vix pedem ab eo, in quo erunt affixa, loco poterūt efferre. His tandem addita est claritas, qua sanctorum corpora, tanquàm solis meridiana luce coruscantes radij fulgebunt: quod intorpescentibus, et sulphureum halitum expirantibus improborū corporibus longè aliter euenit. Retardabuntur enim in incessu,

atq;

### Christianæ fidei.

23

atq; ob grauem membrorum pressum, sordesq; dum aliquid mollientur, pigri erunt. Est verò claritas hæc fulgor ex animi eximia gloria ad corpus beatum mirabiliter redundans. Hac itaq; quadrupartita diuinorum numerum, quæ dotes gloriæ vulgò appellantur, adeptione, corpus rediuiuum spiritus ipsius quandam præferet imitationem: ac proindè liberū erit ab impotenti libidinis, & cupiditatis, cui nunc paret, dominatu, solisque oblectamentis illis, & voluptatibus afficietur, quæ cum spiritus puritate, & status felicissimi conditione congruere videbuntur. Angelis igitur ad hunc modum coniuictis homines ita diuinis gloriæ immortalis opibus perfruuntur, vt nullo metu exagitari possint, nulla formidine possessionem beatæ vitæ amittendi aliquando perturbari. Atq; hæc omnia, quæ de vtriusque humanæ partis felicitate hæctenus exposita sunt, facile ex iis, quæ subiiciuntur, rationi consentanea esse constabit.

Primum enim inest homini vis capeffendi scientiam infinita, & immensi boni cupiditas immensa, atq; vt hæc bona sempiterna sint, naturale desiderium. An non experimur, nullis huius vitæ bonis humanam expleri posse appetitionem? consequitur igitur necessario, ne frustrâ inditam esse à Deo hanc capacitatem affirmemus, fore aliquando, vt animus quantum capax est, desideratis bonis satiatur.

Deinde illa confirmatio accedit, quia Deus (vt paulò antè diximus) veritas est summa, summumq; & infinitum bonum, quæ duo humanæ intelligentiæ, & voluntatis propria sunt obiecta. Extorquet igitur ratio eam à nobis confessionem, vt dicamus, hominis felicitatem in cognitione Dei absoluta, & perfecta, eiusdemq; immortalis possessione positam esse, cū iis rebus adeptis, vires animi quò ferantur, vltra non habeant.

Tertia adiungitur ratio, quæ ex naturæ ordine, & modo vim habet. Natura enim rebus omnibus fines suos descripsit, quos nisi impeditio aliqua extrinsecus fuerint retardatæ, propensione, & ductu naturæ, planè assequuntur. Necessè est igitur fateri, homini, qui inter res creatas, quæ cæli complexu coercentur, perfectissimus est, assignatum à natura esse finem aliquem suæ naturæ aduenientem, & modum insuper, quo finis huiusmodi huma-

D

nis





## Catechismus Iaponensis

nis viribus ope diuina adiutis possit comparari. Atqui videmus, ferri homines incredibili studio, & conatu, tãquã in finem, quò omnia referantur, ad beatam vitam potiundam: eosdem cernim⁹, vt ad partem aliquam felicitatis optatã peruenire queant, nullũ non lapidem mouere. Cũ ergò, dum has humiles, & caliginosas terras incolunt, nec corporis, nec animi felicitate perfructũ desiderium aliquando expleant, opus sanè est, vt demus saltem post mortem, cupiditatem hanc satiare. Id enim si diffiteri pergas, hominem, quem natura altum, & in cælum erectum finxit, omnibus rebus creatis, & ad terram abiectis, infeliciorem esse concludes. Quare si hominis beatã vitã appetitionem nusquã explendam esse dixeris, cum ceterã res suos fines facillè assequantur, turpiter haud inaberis, diuinam, scilicet sapientiam, totiusq; naturã ordinem non sine flagitio calumniatus.

Quod ad inferni carceris pœnas attinet, quales sint ex dictis conijcere, vel suspicari saltem potestis. In primis enim locus ipse inferis manibus destinatus nihil cum paradisi gaudio cõmune habet, nihil simile. Terrã, si positionem consideres, meditullii obtinet, crassis tenebris, execranda fœditate, & pœnarum horribili multitudine formidabilis. Hic dæmonum fœdissimi greges, hic homines Dei iudicio condemnati, tam bonis orbati, quã malis omnibus corporis, & animi circumuenti, pœnis, quib⁹ digni sunt, afficiuntur sempiternis.

Iam verò animi illo doloris morsu noctes, diesq; excarnificabuntur, quem consideratio vitã præteritã efficiet, dum in mentem venerit, quã facilis fuerit iis, & expedita ad cælum via, qui eam tenere voluerunt. Hanc doloris, & impatientiã immortalis carnificinam, amaritudo, desperatio, & Dei immane odium consequetur, sic, vt in seipsos præ rabie eò sæuiant furentiùs, quò se felicitatis sempiternã præmiis destitutos altiùs considerauerint. Atq; hæc sempiternã felicitatis privatio, quã pœnarum est maxima à theologis pœna damni appellatur: nec interim existimandum est, hæc dumtaxat pœna affici damnatos manes, cruciantur enim vi diuina illo igne sempiterno, & eo tormentorum genere, quo in seipsis cruciantur, si alligati essent corporibus: post diem verò iudicii eorũ corpora etiam torquebuntur, dũ ignis, qui nunquam

## Christiana fidei.

24

quam extinguitur, fumo, & sulphure accensẽ flãmã membra non consumenda exedunt, & nouo semper viscerum pabulo conseruatã nouum ingerunt cruciatum. Quã omnia quantum cum æquitate naturali consentiant, sequentes aperient rationes.

Atq; illud in primis compertum sit, non minùs ad iustitiã rationem spectare bonos præmiis, quã malos suppliciis afficere. Quare sicut Dei prouidentia aternam vitam cũ innumeris, quã ipsam circumstant, bonis ad præborum hominum cumulationem felicitatem destinavit: sic ad impiorum immortalem pœnam inferorum carcerem definitum obscurum, & caliginosum exquisitis cruciatuum generibus confertum. Vt enim animus mortis expertus: sic debita animi remuneratio sempiternum tempus spectare debet. Quapropter, si homines sponte sua vitam turpem vixerunt, & libidinibus mancipatam, & idcirco inferorum aternis addicti sunt suppliciis: non est cur iustitiã diuinã remunerationem meritis exæquantis succensere possint, sibi irascantur miseri, quòd animo scienti, & volenti delinquerint, sibi succenseant.

Huic adiuncta est illa ratio, quia cũ peccatum, Dei, qui infinite bonus est, maiestatem offendat, sequitur vt infinita quoque iniuria Deum ad sceleris vindictam laceßat. Quò enim maior est personã, cui iniuria irrogatur, dignitas, eò grauior est iniuria, & supplicio dignior. Quocirca cũ Dei infinita sit, & immensa dignitas, eius offensus digna supplicio est, non ad mensuram, vel ad annum duraturo, sed ad posteritatem sempiternam, vt minimè mirum sit, si dicamus, torqueri apud inferos manes demortuorũ animos cruciatibus nullum finem habituris.

Sequitur tertia ratio, quia nemo inficiari potest, æquum esse, vt supplicij perpetui acerbiteriam patiatur, qui neque à peccandi consuetudine mentem vnquam auocauit, neq; consuetudinem à mente peccandi: quod ex eo planum fit, quod lethifera peccati macula infectus peccator, cũ vel in hora mortis procurare posset perniciosã maculã ablutionem, nihil egit, vt peccatorum sordes expiatione sanctifica expurgaret.

Postremo idem ostenditur, quia malitiã, facinus, & obstinatio nullo æuo finienda maius singulis diebus in animis damnatorum odium in Deum concitat, nec culpã, & fœditatis propriã cogni-

D ij tionem



## Catechismus Iaponensis

tionem admittit, neque vult ab iniustis querelis, aut sacrilegis contra Deum execrationibus temperare. Cum verò damnari ad statum hunc infelicissimum videntes (vt dicitur) & sentientes flagitio stimulante deuenerint, cur quaeso, iustitiae diuinæ decretum, quo poenae immortales consceleratis manibus inferuntur, non laudabimus?

Ex quibus argumentis, perinde, atque ex aliis, quae proposita sunt in hortationibus haecenus habitis, facile, & aperte concluditur, omnes diuinæ legis præceptiones, & scita, siue aliquid definiat, quod ad vitam hanc mortalem spectet, siue aliquid credendum proponant, quod ad illam immortalem referatur, præterquam quòd nihil à veritate alienum, utpote quæ Deo autore tradita sint, continere possint, eximiam doctrinam rationi naturali valde consentaneam inducere.

Quæ cum ita sint mens humana, cuius præcipuum munus est in veritatis inuestigationem euigilare, si per omnia acutissimæ perspicientiæ oculos circumferat, necessario fateri debet, legem, quam Christiani amplectuntur, veram esse, & à Deo supremo Legislatore sanctissimè institutam. Quare cum hæc sola lex, veris promissionibus, & minimè fallentibus salutem nobis immortalem spondeat, illi profectò adhærendum est, illi seruiendum, Iaponensium legibus, cæterisque omnibus, vbiunq; terrarum obseruatis superstitionibus, & sectis, quippe quæ falsæ sint, & mendaces omnino repudiatis.

